SAUS!!! (NEDERLAND 2021 – LAW9.1)

INHOUD

Aanloop 3
De voorbereiding 4
Groningen 5
Etappe 0: De prequel in Pieterburen, 21 juni 5
Etappe 1 & 2: Pieterburen – Winsum - Groningen, 22 juni 9
Etappe 3: Groningen – Zuid Laren, 23 juni 12
Drente 15
Etappe 4: Zuid Laren – Rolde, 24 juni 15
Schoonloo, 3 juli 19
Orvelte, 4 juli 20
Etappe 5: Rolde – Schoonloo (en Borger), 5 juli 23
Etappe 6: Schoonloo – Sleen, 6 juli 26
Etappe 7: Sleen – Coevorden, 7 juli 28
Eext, 8 juli 32
Drenthe en Overijssel 33
Etappe 8: Coevorden – Hardenberg, 9 juli 33
De herders van Balloo, 10 juli 36
Overijssel 37
Etappe 9: Hardenberg – Ommen, 28 juli 37
Etappe 10: Ommen – Hellendoorn, 29 juli 45

Etappe 11: Hellendoorn – Holten, 30 juli 49
Gelderland 53
Etappe 12 & 13 Holten – Laren – Vorden, 9 augustus 53
Bijlagen 59
De Route en de afstanden 59
De links 59

AANLOOP

De aanloop van dit verhaal kent verschillende routes.

- Allereest wandelen we graag en veel. Sinds onze eerste vakantie in 1975, en voor die tijd tijdens de studie, hebben we vele kilometers afgesjouwd. Het idee om wandelend eens meer van het land te bekijken is dus geen briljant nieuw idee.
- Mijn moeder is héél lang lid geweest van het NIVON. Van de vele culturele activiteiten die ze daar heeft uitgevoerd was er één opmerkelijke. De club bedacht dat het leuk zou zijn om een wandeling van Groningen naar Limburg uit te zetten. Zij deed mee aan het testen van delen van de route. Daar had ze veel plezier in. Nu achteraf vraag ik me wel af of het ook veel resultaat had, want kleuren binnen de lijntjes was nooit haar sterkste kant. Maar het valt niet te ontkennen dat het uiteindelijke resultaat indrukwekkend was: het Pieterpad van Pieterburen naar de Pietersberg. Het idee om deze route ook eens (deels) te lopen speelt dus al een tijd. En omdat ze geboren is in het eindpunt Maastricht lenen we de titel van dit verhaal uit het dialect van Rowwen Hèze: *Saus* (*welcome in de Saus, welkom in het zuiden!*) Hoewel nog wel even zal gaan duren voor we in Limburg zijn.

- De derde route kwam van mijn werk. Na fusie nummer zoveel moest het management in 2014 opnieuw “leren samenwerken” waarbij we ons hogere doel moesten formuleren en aan moesten geven waar we na 5 jaar zouden staan. Deel van de training was drie dagen stukken Pieterpad lopen. Geweldige wandelingen met veel goede gesprekken, die soms ook met werk te maken hadden. Ontregelen van trainers is altijd een “hidden pleasure” van me geweest. Samenvattend kan ik zeggen dat als een trainer met een kunstje komt, ik ze pootje haak. Mijn 5 jaren doel wordt geformuleerd als “in 2018 ben ik gelukkig met pensioen”.

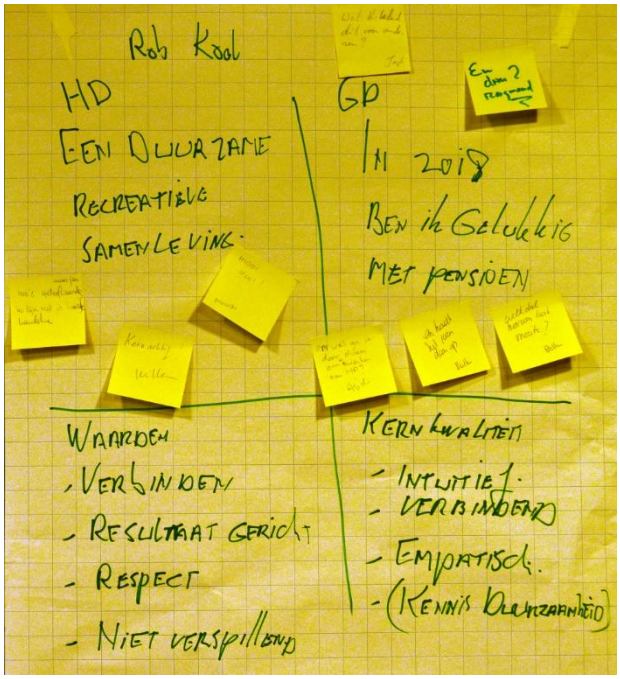

Helemaal fout natuurlijk, zeker toen ik uitlegde dat je dit moet lezen als “ik ben niet ongelukkig als ik met pensioen ben, en moet daar vooraf goed over nadenken”. Dit alles werd alleen maar erger toen mijn collega’s aangaven dit een mooie doelstelling te vinden en de trainers de wind van voren kregen. Met stickers konden de collega’s vragen en opmerkingen maken. Relevant was de opmerking “*wat ga je dan doen*”. Voor mij was het duidelijk*: ik ga het Pieterpad lopen!*

DE VOORBEREIDING

Toegegeven, mijn doel heb ik niet gehaald, het pensioen kwam een jaar later, en in 2020 brak de Corona crisis uit.

Maar inmiddels zijn we wel in het bezit van de twee gidsjes die het Nivon heeft uitgegeven. En heeft Nelleke internet afgestruind en etappes in de Locus app gezet. Daarnaast heb ik veel gewandeld en de afstanden opgeschroefd.

Helaas is Nelleke geopereerd, waardoor de eerste tijd er voor haar geen echte etappes inzitten, maar met alle info kan ik nu op pad. Niet met het doel het in een jaar te lopen, maar gewoon te zien “hoe het loopt”. Op 21 juni wordt begonnen met de prequel, en daarna is het drie dagen “Saus!”

GRONINGEN

ETAPPE 0: DE PREQUEL IN PIETERBUREN, 21 JUNI

In de druilende regen begint de wandeling richting station Passewaaij. Het is lang geleden dat ik in een trein heb gezeten. In Utrecht staat dat de trein naar Groningen over drie kwartier gaat, maar je kan ook gewoon naar Leeuwarden en in Zwolle overstappen.

Het pakken van de juiste trein is even een uitdaging. Voor alle zekerheid meld ik het maar op facebook.

Probleemloos kom je zo in Groningen. Even een broodje en wat te drinken kopen en dan met Arriva naar Winsum. Vanaf daar zijn de spoorstaven definitief op.

Eten bij Arriva is af te raden. Ik krijg onmiddellijk een conducteur in mijn nek, die de hele coupé laat meegenieten. “*De rit duurt maar 37 minuten, dus u kan ook op het perron eten. Ik heb zelfs de NS directie hun broodjes laten opruimen!*”

Als ik zeg ’s ochtends in Tiel Passewaaij te zijn ingestapt en dat mijn reis dus aanmerkelijk langer duurt dan 37 minuten kijkt hij somber: die plaats kent hij kennelijk niet, maar het klinkt ver weg.

“*En verder is het nu echt lastig met mijn suiker*. *Ik weet niet of dat lukt tot Winsum*.” Vanaf dat moment mag ik drinken en onopvallend eten.

Inmiddels kan ik “soortgenoten” spotten. Mensen met echte wandelschoenen, rugzakjes en een verbeten blik.

In Winsum kan je na een ruim half uur met de bus door naar Pieterburen.

Pieterburen is een Pietoresk plaatsje. Zo is er:

- Het Pieterplein met het richting bord naar andere plaatsen ter wereld met “Pieter” in de naam.
- Een weg brede aankondiging dat dit de start van het Pieterpad is,
- Een B&B voor het Pieterpad,
- De zeehondenopvang Pieterburen,
- Het formele monument voor “het pad” met een fiere Groningse vlag en het bordje “Pietersberg, 490 kilometer”.
- De pizzeria “bij de buren van Pieter”
- De Petrus kerk die zo oud is dat er nog geen i in de naam staat.

Ik heb gereserveerd in “Het Waddenhoes”, daarbij opgemerkt dat de naam “Wad” hier nauwelijks minder wordt gebruikt dan Pieter.

Je wordt er vriendelijk ontvangen. Als ik zeg gereserveerd te hebben kijkt de vrouw blij naar de uitgespreide formulieren voor haar. “*Dan bent u vast Fred de Vries*”? “*Niet bij benadering*” is helaas het enige juiste antwoord.

“*SHIT, SHIT*” roept ze. Ze houdt duidelijk een wedstrijdje met zichzelf om de juiste naam te raden. En ze heeft nu verloren.

Als ik toe geef dat R. Kool wel werkt is ze onmiddellijk weer afgeleid. Ze heeft de tekst op mij T-shirt gezien. “*Ik lees altijd alle teksten*” is haar commentaar. Het is een Engelse tekst die laat weten dat ik ADHD’er ben. Ze verbaast zich er niet over 😊

Ze begeleid me naar de kamer met de tekst: *“Als er iets niet is, zeg het me dan, dan leg ik uit waarom”*. Er staat een nespresso koffieapparaat met voldoende cups. Mij zal ze niet horen.

Tot slot legt ze uit dat je het pad niet kunt lopen zonder de wadden gezien te hebben. Ik krijg een kaart en uitleg: “*Hier de weg over en recht door en dan bij die boerderijen ergens naar rechts*”.

Daarmee begint Etappe 0 of de Prequel in de druilerige regen. Het is een wandeling tussen de aardappel, graan, kolen en maisvelden. Door de aanwijzing loop ik hem counter- clockwise. Daarbij zie ik drie in regenkleding verstopte tegenwandelaars. In het stuk langs de dijk zie je helemaal niemand. Uitgaande van de borden passeer je Westernieland, maar los van die drie boerderijen en een enkele automobilist is het stil.

Het deel langs de waddenkust met schapen koeien en paarden en vergezichten over de kreken is, ook in de regen, prachtig. Ergens staat een modern beeld van een schaapherder. Dat is min of meer de plaats waar je over de dijk moet, terug naar de ook niet bewoonde wereld.

Aansluitend op etappe nul doe ik de Rondwandeling van Pieterburen (3 km), onderbroken door een maaltijd in Restaurant Waddegenot.

De rondwandeling gaat langs Bezoekerscentrum Waddenkust (waarvan de openingstijden niet overeen komen met mijn wandeltijd), de Zeehondencrèche (ook dicht) en de Peteruskerk met de Domies Toen en het theehuis (yep, closed!).

Domies Toen is de tuin van de vroegere dominee. Een prachtige tuin met wilde planten. Via een QR code word ik geacht te betalen. Het spijt me voor Domies, maar zo in de regen gaat dat niet gebeuren. In de kerk word ik gevangen door een beheerder. Met veel enthousiasme legt hij uit wat er te zien is in het houtsnijwerk. "*Als je de bijbel kent, dan zie je de evangelisten: Lucas, Marcus en Mattheus*". Hij is teleurgesteld als ik antwoord dat er dan één ontbreekt en zegt somber: "*die zal wel aan de achterkant van de spreekstoel staan*".

Naast de kerk is het oude kerkhof. Opmerkelijk zijn de smalle hoge grafstenen.

Maar daarna is het toch tijd voor Waddegenot. Het heeft een goed menu met voortreffelijke, maar scherpe mosterdsoep en iets wat "Sea bol" heet. Het doet me denken aan de Pokebowl, maar blijkt héél veel meer te zijn. Zo onder meer een plank van anderhalve meter met friet, wedges, twee salades en een rabarber-bessen-kaneel moes.

Geruime tijd later pak ik het laatste deel van rondwandeling van het dorp. Over een hoge loopbrug, langs het kanaal en de oude molen. Het is een korte wandeling maar aardig om een heel Gronings dorp te zien.

Als laatste kijk ik nog even bij de zeehondenopvang en duik daarna in bed.

Een conclusie van vandaag: ze hebben het altijd over de stugge Groningers. Daar merk je in Pieterburen niets van. Iedereen zwaai en groet. Daar kan je zomaar aan wennen.

ETAPPE 1 & 2: PIETERBUREN – WINSUM - GRONINGEN, 22 JUNI

Nu gaat het dus echt gebeurden. Niks prequel of etappe 0, gewoon de beuk er in. Maar pas na een uitstekend ontbijt dat exact op tijd op de kamer wordt afgeleverd. Ik ben vroeg opgestaan, dus om half acht begint de wandeling. Pieterburen uit en tussen de weilanden door.

Gisteren was het hele pad verhard, nu is er iets gras en turf, maar overwegend is de weg uitstekend te belopen. Ook de routeaanduiding van NAW9, zoals het Pieterpad bij officiële instanties heet, is goed. En dus is het eenvoudig lopen door het Gronings Hogeland. Daarbij ga je door het Oosterbos, in de 80'er jaren aangelegd, dus duidelijk nog "nieuwe natuur"

Het eerste echte dorp is Eenrum met een kerk en brandkranen, waar ze duidelijk trots op zijn.

Je passeert het *Kanaal Baflo-Mensingeweer Bontjemertil*, wat als onderschrift heeft: "Lokaal bekent als *de Draai*"

Rond elf uur kom ik in Winsum, het mooiste dorp van Nederland. Gelukkig een jaarlijkse verkiezing, maar je moet toegeven: aardige winkelstraatjes, mooie wandelpaden met heggen en een oude kerk. Aan de rand van het dorp is een weiland met wigwams, dus kan ik nu zeggen dat de bewoning van de wilde noordelingen is waargenomen.

Ik blijf er bij weg, in het centrum is koffie. En een broodje. Vriendelijk, en met enige bewondering word ik ontvangen met de vraag "*bent u een wandelaar?*", waarna de overige aanwezigen me vragen om te bevestigen dat dit het mooiste dorp van Nederland is.

Tijdens de koffie bedenk ik dat er wel erg veel dag over is. Dus waarom niet doorlopen naar Groningen? Daar staat tenslotte het volgende bed.

Als tip krijg geven ze in de winkel mee om in Garnwerd aan Zee te kijken.

Nog voor ik Winsum uit ben kom ik langs een terras met veel soortgenoten. Hoewel het niet heel druk is langs de route zijn de eerste hoofdtypen te onderscheiden. Hier zijn ze:

- De Expert LAW. Herkenbaar aan het hoge tempo, diep bruine ballonkuiten en een dun rugzakje met plastic regenjas. En een doekje om, of een petje op de kop. De wandelschoenen zien er uit alsof er op gelopen wordt.
- De Newby. Als boven, met blekere kuiten en een stafkaart en/of Pieterpad gidsje ferm in de hand. Raadpleegt ten minste een bron voor van richting te veranderen. De wandelschoenen zijn krachtig gepoetst, ongeacht het materiaal waar ze van gemaakt zijn.
- De Wannabe. In mijn geval een Engels sprekende man. Hij heeft twee wandelstokken, een paar extra sandalen aan zijn ferme rugzak en in zijn hand een gidsje, een stafkaart en een telefoon met routeprogramma en een hulplijn naar familie en vrienden. Spreekt iedereen aan over het hoe nu verder. Ik vermoed een prijskaartje aan zijn ferme wandelschoenen
- De Merkwandelaar. Onderscheidt zich doordat alle kleding zichtbaar uit “de betere sportwinkel” komt. Alles lichtgewicht en bij voorkeur met een reeks reclame uitingen op het shirt en petje.
- En ik. De Newby plus: nog niet eerder een lange afstand wandeling, maar wandelervaring, een mooie hoed en verwarrende teksten op mijn shirts.

Eenmaal het dorp uit verandert de omgeving langzaam van landbouw- naar veeteeltgebied. Na een uurtje lopen kom je bij Garnwerd, dat via een coupure in de dijk te bereiken is. Er is een semi drijvend restaurant in het Reitdiep dat zich trots Garnwerd aan Zee noemt. We leren hieruit dat marketing alles is, want de zee ligt op zijn best 20 km verderop, maar velen stoppen er voor een lunch of wat te drinken. En dat is de moeite waard.

Vervolgens kom je langs een oud kerkje met kerkhof. Het zou me nooit zijn opgevallen als we er destijds niet met collega’s hadden gepauzeerd. Maar na de snelle conclusie dat het ten minste niet jonger is geworden is het tijd om tempo maken tot de stad in zicht is.

Ook dan is het vooral nog een kwestie van kilometers maken. Het van Starkenborghkanaal is aardig, maar best lang, zeker als blijkt dat de Paddepoelsebrug in 2018 is gesloopt en je meer kilometers moet lopen om in het centrum van Groningen bij het NH hotel te komen. De teller heeft inmiddels de 35 km gepasseerd en ik ben er helemaal klaar mee.

Het NH Hotel aan het Hanzeplein heb ik eerder bezocht. Gewoon een standaard hotel, waar je in ieder geval vriendelijk word ontvangen met een compliment voor – nog steeds – mijn ADHD shirt. Als ik de vrouw achter de balie zeg dat bijna niemand hem snapt roept ze blij "*MAAR IK WEL*". Kijk en dan weet je dat je iemand ontmoet met hetzelfde etiketje.

Na een klein knorretje loop ik langs het Groninger Forum en doe een rondje centrum dat eindigt bij de FEBO. Na 35 kilometer lijkt zo'n rondje misschien belachelijk, maar op die manier worden de spieren wel weer even losgelopen.

De vriendelijke bevolking uit de provincie is inmiddels vervangen door norse chagrijnige provincie-hoofdstedelingen. Die kan je groeten, maar de kans is groot dat ze je dan verdenken van ten minste pedomanie…

En ze hebben van nature ruzie. Eerst over het Groninger museum (modern en lelijk volgens de stadboeren met een harde G) en nu over het Forum (volgens dezelfde groep modern, lelijk en detonerend in de omgeving). Maar uiteindelijk is het ding er neergezet. Je moet het met de sceptici eens dat de plek zo naast de Martinitoren niet heel gelukkig is, maar verder is het best lollig.

ETAPPE 3: GRONINGEN – ZUID LAREN, 23 JUNI

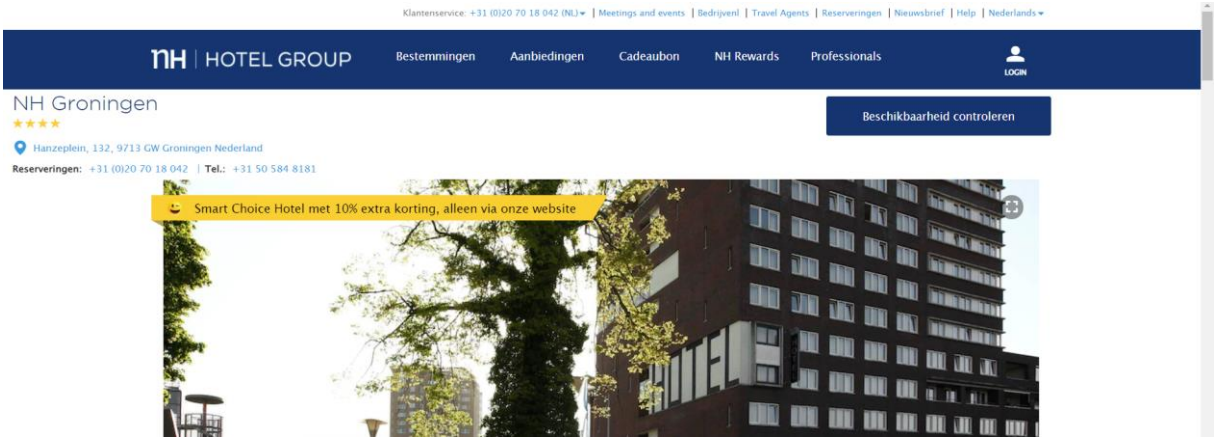

Nelleke had me gevraagd welk ontbijt ik wilde. Ik ging voor “goedkoop”. Eenmaal beneden in het restaurant blijkt dat men in praktijk alleen aan een ontbijtbuffet doet, zonder onderscheid. Dus na een goede koffie en uitgebreid ontbijt kan worden gestart met de volgende etappe.

Over de hotelkeuze had ik beter na kunnen denken. Het is kilometers naar de start, langs het Groningsmuseum (gewoon erg mooi), het peerd van Ome Loeks en via het station de stad uit. Wat vroeger een vreemd woord voor ons was, was “stram”. Nu is me duidelijk dat je leeftijd en inspanning moet combineren om een goed beeld van “stram” te krijgen. En dat je kilometers moet lopen om van stram af te komen 😊

Daarna wordt het wandeltraject snel mooier. Met uitzicht op het Hoornse & Paterswolde meer, molens, ooievaars & een blik op Hotel Best Western. In dat laatste heb ik ooit ook voor mijn werk geslapen toen we aan het Pieterpad gingen. Dat had ik dus beter moeten onthouden.

De weg gaat verder langs een meanderend water parallel aan het Noordwillemskanaal. Prachtige natuur en, op een fietsende schoolklas na, heel rustig.

De gemoedelijke sfeer is ook weer terug. Als ik bij een brug sta te fotograferen roept de brugwachter vriendelijk: *"Ik sluit je even op, maar ga rustig verder!"* waarna de bomen sluiten, de brug open gaat en ik mijn foto's neem.

Uiteindelijk kom je bij Haren en daar verlaat je de provincie, via velden met gras en ooievaars.

Tijd voor Drenthe. In eerste instantie ook voor een pauze, en wel bij "Sassenhein[1]" bij een vijver is het tijd voor koffie, wat te eten en meer vocht.

In het midden staat een trots standbeeld ter nagedachtenis aan de man die er voor zorgde dat deze visvijver bleef. Ik kan het niet voldoende op waarde schatten.

Wel kan je hier een aardig verschijnsel zien: wandelaars verschijnen met twee auto's en laten er een achter op de parkeerplaats: het zijn mensen die halve etappes lopen.

Ik trek alleen verder Drenthe in en zet de wandeling door over de Hondsrug. De omgeving wordt gevarieerder en mooier. Naast open velden ook stukken bos en hier en daar een ven. Daar zie je de eerste resten van het oude hoogveen van deze provincie.

Ik ben vooral iemand die een route "globaal" loopt. Soms mis je eens wat, en dan neem je een bocht tot je weer op de route zit. Het kampioenschap "synchroon wandelen" zal nooit mijn sterke kant worden.

[1] Genoemd naad de oorspronkelijke uitbaters "Saskia en Hein"

De desoriëntatie wordt alleen nog maar groter doordat er meerdere grote wandelingen door het gebied gaan. Normaal is iemand die aan het worstelen is met een stafkaart wel een aanwijzing dat je goed zit, maar nu weet je niet zeker of het mede LAW9-ers zijn, of mensen die de Friese rondwandeling doen[2].

Lang verhaal kort: uiteindelijk loop ik langs Nivon huis “de Hondsrug”, waar we in 1969 met vakantie zijn geweest en dat gebruikt is als een van de bases om het Pieterpad verder te ontwikkelen. Mooi jeugdsentiment, maar daarna is het richting “de Larens”, de eindbestemming vandaag.

Midlaren kom je als eerste tegen. Hier kom je ook langs het eerste Hunebed. Van daar is het nog maar een paar kilometer naar Zuidlaren en het einde van de etappe.

Centraal is, zoals in veel Drentse dorpen, de Brink, een centraal (gras)plein. De Es ligt meestal hoger dan de omgeving. Dit dorp heeft de grootste paardenmarkt van Europa, wat nu alleen te zien is aan een trots standbeeld.[3]

Nu is het tijd om naar Groningen terug te reizen voor een tweede nacht in het NH.

Bij de lokale poffertjeskraam vraag ik naar NS-Station Zuid Laren. Verwarring al om, maar men wordt het er over eens dat de plaats nooit door de spoorwegen is ontsloten.

De schrik en het verdriet worden verdrongen met een portie poffertjes, waarna men me er op wijst dat Zuidlaren aan de andere kant van de Brink wel een busstation heeft.

[2] Die vreemd genoeg ook door Groningen en Drenthe lijkt te gaan.
[3] Volgens HT te T is kunst “een man op een paard”. Toch eens vragen of een man naast een paard ook mee telt.

We kunnen het er over eens worden dat de Zuidlarense geest nog geen ruimte biedt voor het concept “station”, maar ik weet de bushalte te vinden, evenals de buschauffeur. En zo sta je na een paar minuten weer op de plaats waar ik in Groningen ben vertrokken: het centraal station. Via het centrum ben je snel in het hotel, waar ik ook eet. Dom, in het verleden heb ik al geleerd nooit in het hotel te eten. Voor “captive audience” doet men geen moeite lekker te koken. De dag wordt besloten met nog een klein rondje Groningen, waar de studenten van Vindicat zich in smoking, vol laten lopen voor de ramen die over de markt uitkijken. Een etage lager laten de vrouwen zich krijsend vollopen. Als ik de volgende dag lees dat er nu weer gedoe is over een bangalijst van de club vraag ik me af welk deel van “de herten” de lijst hebben gehaald.

Het laatste beeld van het centrum, als de schemer begint te vallen, is het gemeentehuis dat in gay-pride kleuren wordt gezet. Het ziet er indrukwekkend uit.

DRENTE

ETAPPE 4: ZUID LAREN – ROLDE, 24 JUNI

Alles gaat in de rugzak en onder de enthousiaste kreet van de receptioniste “*u heeft weer zo’n leuk shirt aan*[4]” kan ik weer onderweg.

Gisteren heb ik uitgevogeld dat je met de bus tegenover het hotel naar Zuidlaren kan. De route is snel gevonden, langs een

[4] Nu met de tekst: “ik stel mijn vandaag kletsbaar op”

oude synagoge loop je het dorp uit. Aan de hand van de gids constateer ik dat deze route helemaal nieuw voor me is.

Buiten het dorp kom je al snel op het terrein van de psychiatrische inrichting Dennendal. Mooi ingericht met oude gebouwen en veel groen. Aan de andere kant van het terrein loop je al snel door richting Nationaal Landschapspark Drentse Aa.

Wat nu volgt is deels speculatief, maar daar dit verhaal toch al niet is geschreven als betrouwbare geschiedschrijving moet het kunnen.

Het mag duidelijk zijn dat de noordeling vriendelijker is dan in het westen wordt aangenomen, maar dat wil nog niet zeggen dat het grote sprekers zijn. Ik kan mij zo voorstellen dat ze in de loop der eeuwen vrij zwijgzaam door het natte, venige gebied dwaalden. Bij wie onvoldoende oppaste liep de klomp vol. De eerste die dit overkwam zal iets gezegd hebben als "*Aah, podjakker, noe leupt mien de klump vol*". Na een paar keer wist men het wel, en in de loop der eeuwen moet het via "*Aa Podjakker!, 't ken net*" zijn overgegaan in het simpele "*Aa*". En dat is nu het Groningse woord voor stroom of beek.

Om de Drentse wateren te onderscheiden van de Groningse kwam met tot de geniale gedachte daar te spreken van Drentse Aa. En omdat de Drenten in de minderheid zijn is het zo gebleven.

Terug naar het Nationaal Landschapspark Drentse Aa. Door jaren lagere school was bij mij het beeld achter gebleven dat de provincie tot de laatste turf was afgestoken. Het bestaan van een landschapspark was dan ook een verrassing.

Er loopt een mooi pad door en langs, zodat er zonder "aah" gewandeld kan

worden, maar het veen blijkt er wel degelijk te zijn, met de meest schitterende flora. Op sommige plaatsen gaat de wandeling over plankieren, waar zelfs een hagedis wegschiet.

Feitelijk vind ik dit mooier dan de Hoge Veluwe.

Dat je echt in Drenthe bent blijkt al uit een volgend hunebed. Voor de begrazing van de echt beschermde gebieden is onder meer gekozen voor Schotse

Hooglanders. Ze zien er indrukwekkend uit, maar tegen de tijd dat ik er langs kom is herkauwen hun belangrijkste activiteit.

Het volgende natuurgebied is het Balloërveld. Ook mooi maar radicaal anders. Hier is heide en zand. Een droog gebied met maar een paar vennetjes.

Ergens staat een heuse steencirkel die duidelijk wijst op de aanwezigheid van een goed georganiseerde VVV.

Uiteindelijk verschijnt de kerktoren van Rolde aan de horizon, maar door extra bochten duurt het best lang voor je er bent.

Ook Rolde is een Brinkdorp. Het heeft er zelfs twee: de kerk en de grote. Er worden werkzaamheden uitgevoerd waarbij er water op de kerkbrink staat en het verkeer muur

en muur vast zit. De bushalte blijkt tijdelijk opgeheven. Wel staan er bordjes naar de hunebedden van het dorp. Maar op dat moment komt ook de bus naar Assen, dus de hunebedden gaan op de lijst voor het volgende bezoek.

En zo gaat de reis via het volledig vernieuwde station van Assen terug naar huis.

SCHOONLOO, 3 JULI

Met een uitgebreide tussenstop bij Lucas Duikstore komen we in Schoonloo op camping Tien Heugten, waar we Chalet Drenthe gehuurd blijken te hebben.

We zijn het er over eens dat het niet mogelijk lijkt iets neer te zetten dat nog lelijker is. Met als basis een stacaravan is de buitenkant afgeplakt met plastic platen die zijn bedrukt en gekleurd in een stenenpatroon. De voortuin is opgebouwd uit een aantal lagen worteldoek met daaroverheen houtsnippers. Enige relatie met iets natuurlijks is niet meer mogelijk.

Over Schoonloo zelf kunnen we kort zijn: als je > 35 km/uur rijdt mis je het. Het heeft een zwerfkei, een bushalte, een paar restaurants en wat campings. Maar ook veel natuur in de omgeving.

We willen hier uitrusten na de dood van Henny en de nasleep daarvan. Ons chalet vraagt er op natuurlijke wijze om de ogen te sluiten, dus dat zit wel goed. Tegelijk moeten we niet te negatief zijn: de binnenkant van het gedrocht is ruim en biedt alle gemakken die we wensen. We doen een tukkie, eten een maal van meegebrachte spullen en maken nog één wandeling naar het dorp waar we de bushalte, het restaurant (met koffie en ijsje), de lokale zwerfkei en een veldje met de dorpsvarkens zien. Het zouden er twee moeten zijn, maar we zien er maar één.

ORVELTE, 4 JULI

Na een meer dan gezonde nachtrust heeft Nelleke een doel voor vandaag. Ze wil naar het wolfestival in Orvelte.

Laten we met het laatste beginnen. We kennen de naam van het dorp al jaren, maar kunnen ons niet herinneren er ooit geweest te zijn.

Voor wie het niet kent, Orvelte is een museumdorp. Ontstaan in de 11e – 13e eeuw heeft sindsdien de karakteristieke kenmerken van een Drents dorp weten te behouden. In 1969 bedacht de lokale VVV dat daar geld in zat. Auto's werden verbannen en de panden tot beschermd stadsgezicht uitgeroepen. De auto's dienen nu achtergelaten te worden op de parkeer-plaatsen waar ferme Drentse vrijwilligers je krachtig naar "de juiste plek" wijzen.

Dat beschermde stadsgezicht heeft geleid tot veel prachtige boerderijen met riet gedekte daken, die deels ook zijn ingericht als winkel of hotel.

Er is een centrale Brink met daaromheen belangrijke wegen als de Schoolstraat en de Dorpsstraat.

De toeristen rukken inmiddels massaal uit om het Volendam van het noorden te bekijken. Voor hen die denken "dat wil ik ook" een waarschuwing: hier is geen sprake van klederdracht, of je zou voor de laatste nog natuurlijke hippies willen gaan.

Eigenlijk moet je niet verder gaan dan het bewonderen van de schoonheid van dorp, waar zelfs nog enkele turfbergen staan. De rest valt tegen, met de restaurantjes en terrassen als mogelijke uitzondering.

Eén voorbeeld: bij binnenkomst staat waar je de klompenmakerij kan vinden. Ter plekke blijken we aan een rondleiding mee te kunnen doen waarin wordt toegelicht hoe je een klomp maakt en een fietsband plakt.

Ik vraag de rondleider of ze de klompen niet alleen maken, maar ook verkopen. Het is een vriendelijke man, die me vertelt dat ze alleen kleine klompjes voor de toeristen maken. De zijne heeft hij verderop in het dorp gekocht, maar hij weet niet of die winkel nog in bedrijf is.

Als we uiteindelijk de winkel vinden staat er een paar klompen maat 68 voor de deur. Nu baseer ik de aanschaf van klompen op mijn schoenmaat, en niet op mijn leeftijd. In de winkel zijn alleen kleine klompjes te koop.

Ik vraag aan de uitbater of hij ook tussenmaten verkoopt. Hij komt niet verder dan "*ik verkoop geen klomp'n*" maximaal onvriendelijk wijs ik hem op zijn eigen zooi en verlaat het pand.

We hebben dan inmiddels een authentieke flamekuche gegeten bij een plaatselijk stalletje waarvan zelfs de oven niets oorspronkelijks lijkt te hebben, maar het maal is goed.

Tot zover het dorp, we kwamen ook voor het wolfestival. Bij festival denk je aan muziek. Helaas, dat is er.

Een jonge vent die blank genoeg is om zo uit Volendam of Urk te zijn ontsnapt staat te rukken aan een accordeon, terwijl hij Spaanse teksten brult die er op duiden dat er iemand lijdt.

Wat de rest van het wolfestival betreft kan je aan de hand van objectieve criteria vaststellen dat het weinig voorstelt. Dat werkt als volgt: als er wol is zijn er wollies en die herkennen Nelleke. Of uit eerdere ontmoetingen, of aan houding en gedrag. Hier herkent niemand haar, en dus houdt het niet over.

Wat er wel is, is een Brink vol met kraampjes met textiel in alle vormen en bewerkingstechnieken. En twee soorten schapen (geschoren en ongeschoren). En daarmee is het absoluut leuk om er een paar rondjes te lopen en te genieten van de prullaria. Nelleke scoort zelfs een echt product: een Shetlander vacht. Dat wordt weer spinnen thuis.

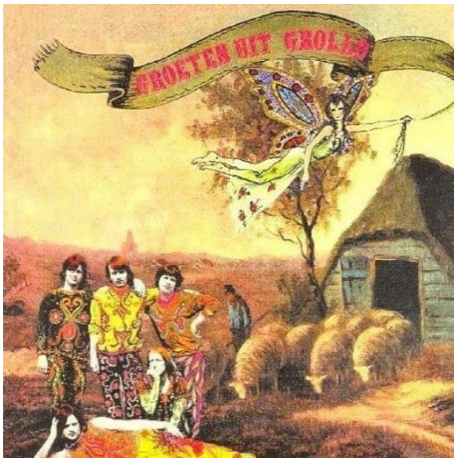

Daarna is het tijd voor Grolloo. Allereerst omdat het heel dicht op Schoonloo ligt en verder vanwege de LP "Groeten uit Grolloo" uit 1967.

Centraal in het dorp staat het beeld van Harry Muskee, er is zelfs een pad naar hem genoemd (want een straat kon er niet af). Ook is er een Cuby & the Blizzards museum.

Wij bekijken de hoofdstraat, en het kerkhof met de noordelijke hoge grafstenen. Leuk om te doen, daarna gaan we terug, zodat we, net voor het onweer, kunnen beginnen aan het lange niets doen. Morgen wandelen!

ETAPPE 5: ROLDE – SCHOONLOO (EN BORGER), 5 JULI

De wandeling naar het centrum van Schoonloo (de rotonde) gebeurt bij een waterig zonnetje. Van daar is het een kwartiertje met bus en mondkapje naar de Grote Brink in Rolde. Ze zijn er nog steeds aan het scheppen, dus doorrijden naar de Kerkbrink zit er niet in. Niet dat het erg is om hier uit te stappen. Je staat direct voor een mooie oude molen en een lollig beeldje dat de oude markt op de Brink uitbeeldt.

Toch loop ik eerst een stukje in de richting van de Kerkbrink. Daar schijnt de afslag naar het kerkhof en de hunebedden te zijn.

Ook vandaag moet ik weer regelmatig aan Harry Muskee denken. Niet in de laatste plaats omdat hij hier in Rolde is begraven, maar vooral vanwege de titel van hun eerste album “Desolation”. Want dat is het begin van deze tocht wel. Ik zie twee mensen die hun hond naar huis brengen, maar geen enkele Pieterpatter. Bij de Brink begon het al te sputteren, bij de twee hunebedden regent het.

Er is een broodje aap verhaal dat Inuit zo’n 100 woorden voor sneeuw hebben. Het zou aardig zijn eens uit te zoeken hoeveel woorden wandelaars voor regen hebben. Vandaag is er in ieder geval stromende zeikregen en een striemende hoosbui naar wat gesputter en een milde plensbui.

Ik passeer, na Rolde, Anderen. Vermoedelijk slaat dit op de mede Pieterpad lopers die daar ergens in een schuilhut zitten, dan wel een tweede carrière als bootvluchteling zijn begonnen.

In ieder geval zie ik vandaag geen enkele medeloper tot we ’s avonds in het café restaurant zitten.

Buiten Anderen kom je bij, het kan niet missen, het Anderse Diep. Zelfs in de regen een prachtig natuurgebied. Je kan niet anders zeggen dan dat ook deze wandeling, ondanks de regen, weer mooi is en je veel verschillende soorten natuur laat zien. Bos, heide, veen en de nodige akker- en weidegronden. Er is zelfs een voorde, maar voor mij is het zo al nat zat dus ik pak de brug.

In het bos is veel prachtig mos en je ziet en ruikt de eerste paddenstoelen.

De voorjaarsbloei lijkt nu wel afgelopen, maar er staan nog steeds veel bloemen en je ziet veel vogels.

Aan de rand van het Meindersveen staat een groep gehoornde schappen die elkaar met kopstoten het leven zuur proberen te maken. Verder is er weinig te melden. De gids waarschuwt er al voor: in dit gebied is geen winkel te vinden. Wel zouden er cafeetjes zitten. Die zijn dan waarschijnlijk schuil gegaan achter de wolken.

Tegen de tijd dat ik terug ben op de camping is het weer zonnig. Nelleke had met dit weer geen zin om op de fiets boodschappen te doen en dus stappen we in de auto naar Borger.

Met de successen van Orvelte wilde Borger niet achterblijven.

Ze hebben zichzelf daarom ook uitgeroepen tot Hunebed Hoofdstad. En daar wordt ook alle aandacht aan besteed.

Overal zijn zwerfkeien neergegooid, waarbij je maar in enkele gevallen ziet dat het om beton gaat. En er is een hunebedmuseum waar het leven van de hunebedbouwers re-enact wordt. Althans, dat zeggen ze. Wij vinden Orvelte voor een vakantie voldoende geforceerd "terug in de tijd" en lopen om het museum heen. Er naast ligt namelijk "the real thing", het grootste hunebed van het land. Mooi om te zien en veel groter dan die in Rolde.

We bekijken daarna de rest van het centrum, drinken wat en doen boodschappen. Bij de deur staat dat je er met 2 personen in mag, maar de troel van dienst eist dat ik met een mandje ga lopen. Nelleke gaat maar alleen, de resterende stuipen van de pandemie verdwijnen vanzelf weer.

Nelleke blijkt ondertussen een keur van hunebedden in en rond het plaatsje gevonden te hebben, dus we maken een extra bochtje en bekijken er nog vijf.

Borger blijkt absoluut de moeite waard.

Na terugkeer wandelen we weer naar de rotonde om te eten. We zwaaien naar de dorpsvarkens Jack en Milly en vallen om na terugkeer. Vijfentwintig kilometer is voldoende voor een gegarandeerde nachtrust.

ETAPPE 6: SCHOONLOO – SLEEN, 6 JULI

Weer naar de rotonde is niet echt een plan, dus steek ik, om even voor zevenen, de weg voor de camping over. Daar kan je boswachterij “Hart van Drenthe” in. De lucht is er een in de categorie “Ik wil helemaal niet zo’n lucht”.

Maar niemand is geïnteresseerd in wat ik wil, dus binnen de kortste keren onweert het. Het pad gaat door een dicht bos, dus het is tamelijk risicovrij. In open veld had ik me duidelijk minder op mijn gemak gevoeld. Meer problematisch is het natte gras. Uren nadat het is gestopt met regenen is het nog zeiknat en daarmee al gauw ook mijn schoenen.

De route blijft onveranderd mooi, via de tweelingroute naar het Sleenerzand. Nooit van gehoord, maar het blijkt een gebied van 1600 ha met verschillende bos, heide en veensoorten. En wat het wegdek betreft: hier zijn de eerste kasseienstroken. Het Sleenerzand wordt doorsneden door het Oranje kanaal. Daar zijn we zondag ook al langs geweest. Nu kan ik het wat beter bekijken en moet toegeven: het ligt er wat kleurloos bij.

Verder is dit gebied, op een enkele LAW loper na, best uitgestorven.

Men maakt daarom veelvuldig gebruik van koeien en schapen die de boel kort houden. Vennetjes zorgen er voor dat er voldoende te drinken is voor de dieren.

Na een aantal uren wordt het toch tijd voor een pauze. Iedere vorm van horeca (of zelfs winkels) ontbreekt, dus eindig de pauze is op een bankje bij een ven.

Je kan toch zomaar met slechter uitzicht je flesje water leeg drinken en je energy-bars eten.

Ik bel met Nelleke, die net is begonnen aan haar kortere wandeling om conditie op te bouwen. Op de zelfde plek het bos in als ik, maar zij doet een rondje door de boswachterij.

Verder zijn er maar een paar opmerkelijke dingen. De grootste en mooiste is het beeld en de plaquette voor Toos Goorhuis-Tjalsma en Bertje Jens, de initiatiefneemsters van het Pieterpad. Mooi op een heuvel in een veendal is het een schitterend monument. Verschillende pietepatters gebruiken er de lunch, en iedereen neemt foto's. Ik vind dat ik mezelf inmiddels tot die groep mag rekenen, en zo niet, dan wordt de foto toch genomen.

Verder is "de galgenheuvel", waar mogelijk ooit een galg heeft gestaan. Het is in ieder geval in veel vroegere tijden een grafheuvel geweest, waar de nodige archeologische vondsten zijn gedaan.

Tot slot is er "het monument" waar ze er trots op zijn. Laat me beginnen met te stellen dat er niets tegen het herdenken van oorlogsslachtoffers is. In dit geval de bemanning van een Engelse bommenwerper, die is omgekomen en begraven op het oorlogskerkhof in Sleen.

Ook de start van het monument heeft zeker de nodige moed gekost. Nadat het vliegtuig in WOII was gecrasht hebben de Duitsers het grootste deel van het wrak geborgen. Daar het toestel met een klap neer is gekomen is het volledig uit elkaar gespat. De resten zijn tijdens de oorlog door een aantal jongens bij elkaar gesprokkeld en na de oorlog opgestapeld als monument. Nu is er weinig voor nodig om te bedenken dat zo'n stapel vanaf het begin een puinhoop is, en daarna alleen nog maar verder verviel.

Vooral omdat regelmatig een stukje vliegtuig werd meegenomen door verzamelaars. Daarop is in de 70'er jaren bedacht het geheel in beton te storten, met uitsparingen voor al dan niet origineel aluminium waarop de namen van de gevallenen zijn geschilderd. Misschien is er nog iets lelijkers te bedenken, maar dan zal er een prijsvraag uitgeschreven moeten worden. De Christelijk-Drentse club die het onderhoud is er in ieder geval trots op.

Verder is er weinig te melden.

Er is te zien hoe de eikenprocessierups aan zijn naam komt en aan het eind van de wandeling komt de kerktoren van Sleen al heel vroeg in zicht.

Nu had ik voor de Pieterpad gids nooit van Sleen gehoord, maar het blijkt een klein, maar ontzettend mooi dorp te zijn met veel rieten daken en prachtige boerderijen.

Om er weg te komen is een ander onderwerp. Meestal eens per uur rijdt er een acht persoonsbusje naar Emmen, en van daar de bus naar het bruisende centrum van Schoonloo. Met mij stappen 3,5 Pieterpatters in (de hond telt niet voor vol mee). Als ik de laatste wandeling naar de camping mee tel heb ik net even meer dan 27 kilometer gelopen, met stiekem 476 hoogtemeters. Morgen minder, en hopelijk met droge schoenen.

ETAPPE 7: SLEEN – COEVORDEN, 7 JULI

Wat moet je als je als je geen museum dorp bent en niet de hunebed-hoofdstad. Schoonoord heeft er het volgende op bedacht: ze zijn de reuzenstad. De reuzen in kwestie zijn Ellert en Brammert, enorme rovers en moordenaars die Drenthe in de middeleeuwen onveilig maakten. Dat gebied heet nog steeds het Ellertsveld.

De sage komt in meerdere landen en talen voor, meer recent is er aan toegevoegd dat ze ook hunebedden bouwden.

En nog recenter is een pretparkje in Schoonoord. En als je er dan toch langs rijdt kan je net zo goed een foto maken. En ja, ik rij naar het startpunt van vandaag, Sleen.

Ik heb geen erg optimistische geluiden gehoord over de wandeling van vandaag. Pieterpatters die het al hebben gelopen noemen het de asfalt etappe.

We zullen zien. In ieder geval is er een keuze: de app of het boek volgen. Het boek brengt me over de

Kleikoelenweg en door het voormalige dorp Erm, niet te verwarren met het nabij gelegen Achterste Erm. Zo'n kans laat je niet lopen, dus ik kies voor het boek. De weg gaat langs een recreatie terrein. Het valt me op dat je prima recreëert als je de wandelschoenen aantrekt, maar dat recreatie terreinen een steeds dikker hek om zich heen krijgen. De recreant wordt meer en meer het slachtoffer van de commercie.

Het pad eindigt uiteindelijk langs de Verlengde Hoogeveense Vaart. Het is inderdaad grotendeels asfalt, maar er is ook een strook waar je door nat gras, bramen en brandnetels moet banjeren. Na een paar keer van oever gewisseld te zijn gaat de route het land in.

Via gaten als Den Hool en De Haar kom je in Dalerveen. Inderdaad allemaal asfalt, maar ook mooi zicht op veeteelt met half open koeienstallen.

In Dalerveen heb ik serieus trek in lunch en koffie. Het dorp heeft wat vage borden waar niet iemand is om je te helpen, en een serieus café met de mededeling dat je van 12 tot 17 juli met vakantie zijn. Helaas ook vandaag.

En dus eindig ik aan de rand van het dorp op een bankje dat uitkijkt op een akkerlandschap met veel roeken. Na me net geïnstalleerd te hebben komt er een trekker voorbij. Die begint het land te bemesten. Shit happens….

Van daar is het met een slinger naar Coevorden. De slinger gaat door een beschermd vogel gebied waar ik verschillende ganzen, een reiger en rietgorzen zie. En zowaar medewandelaars. Ik loop niet erg hard, dus men loopt me in een al dan niet stevig tempo voorbij. Ze lopen allemaal met de gids, dus we hebben hetzelfde doel. Een man heeft een frustrerend hoog tempo.

Met een Zeeuwse loop ik een stukje op. Ze baalt, want haar man heeft van de week zijn heup gebroken maar is verder wel blij omdat ze nu niet de hele dag in het bos heeft gelopen. Smaken verschillen.

Op de grens met het plaatsje staat een reclamebord voor stadscafé Vancouver. Dat verhaal zijn Nelleke en ik eerder tegengekomen.

Emigranten hebben in Canada gezegd dat ze Van Koevern[5] kwamen. Dat is in no-time verbasterd tot VanCoever en uiteindelijk Vancouver.

Ik ken Coevorden helemaal niet, maar het heeft een geschiedenis die teruggaat tot de 10e eeuw. Rond 1600 was het uitgebouwd tot een vestingstad. De met water omgeven stervorm bestaat nog steeds, maar de stadsmuren zijn verdwenen.

Uiteindelijk ga ik met een bocht naar het station. Er is wat tijd over, en ik zie bij domino's een koffieapparaat. "*Ha, een koffieapparaat! Heeft u een espresso voor me?*" Het antwoord: "*We hebb'n 'n boon'n apparaat, maar 'k weet niet met wat foor merk boon'n*". En dan te bedenken dat ze stadsrechten hebben 😊

Verder raak ik aan de praat met een medeloopster die ik onderweg al had gezien. Zei vertelt dat de Zoef-de-Haas die me voorbij schoot twee etappes op een dag doet en dus wel tempo moet houden. Ik accepteer dat er voor mij grenzen zijn. Vierdaagse wandelaars pakken ook 40 km per dag, maar voor mij is dat niet haalbaar.

De terugreis gaat met de trein naar Emmen en daar met de bus naar Sleen. De auto doet de rest. Bij de ingang van de camping stapt Nelleke in, zij heeft vandaag weer een rondje bos gedaan en een schapenwasplaats gevonden. Samen rijden we naar Rolde om boodschappen te doen. En als je er dan toch bent bekijk je direct een stuk (2 km) van het plaatsje, met Brink, molen en twee hunebedden en een broodje haring.

Rond etenstijd komen Oscar en Marion een dagje langs.

[5] Drents accent

We wijzen ze heel uitgebreid op alle bijzonderheden[6] van Schoonloo en besluiten een kop koffie later om naar restaurant Hegeman te gaan. Die zeggen dat we hadden moeten reserveren en dat ze vol zitten. Ik weet ze te overtuigen dat dit niet zo is 😊

Het schokkende nieuws gisteren was dat Peter R. de Vries was neergeschoten, vandaag vooral dat er huiszoekingen in Tiel-Passewaaij zijn gedaan. We hopen dat ze het een beetje netjes hebben achtergelaten….

EEXT, 8 JULI

We starten rustig. We hebben bedacht dat een wandeling in het Drentse Aa gebied wel wat lijkt. Daarvoor rijden we naar Eext, waarbij we bij Borger nog wat hunebedden aan Oscar en Marion laten zien waar we eerder langs zijn gekomen. De gele "Evertsbos" wandeling is 5,5 kilometer. In vergelijking met de etappes lijkt dat niets, maar we kijken nu nog beter om ons heen, zien een onderduikershol, ven, een urnenveld, een pinetum (naaldbomen) en weer een hunebed. Gecombineerd met weer eens echt bijpraten ben je dan snel uren verder en zijn Nelleke en Marion wel afgedraaid. Zelfs de bosbessen weten dat niet te verhelpen. Neemt niet weg dat we het er allemaal over eens zijn dat dit een prachtige wandeling is.

En we krijgen trek. Dus maken we een lunchstop en doen boodschappen in Borger, voor we naar de camping terugkeren. Marion moet 's middags naar Assen voor een PCR test, ze willen dit weekend naar Frankrijk, en ze heeft de 2e covid-prik nog geen twee weken geleden gehad.

Het weer is sterk verslechterd, met stevig onweer. Wij doen dus niets en als Les Prenenz dan ook nog voor een pasta zorgen wordt het echt een luie dag. Alleen als ik ontdek dat een teek me te pakken heeft is er de nodige opwinding. En Nelleke d'r tekentang. De teek overleeft het niet.

[6] Jack, Milly, Rotonde, Tuinbeeldenboerderij en zwerfsteen.

ETAPPE 8: COEVORDEN – HARDENBERG, 9 JULI

Met de auto ben ik nu al een aantal keren langs “de Papenloze Kerk” tussen Schoonoord en Sleen gekomen, en om me heen kijken is een hoofddoel van deze onderneming. Dus ik stap uit om eens een kijkje te nemen. Deze buurt is een lange tijd groot geweest in godsdienst oorlogen. Hier kwamen de protestanten bij elkaar, omdat je een sprintje het Ellertsveld in kon nemen als er een katholiek met een pointy stick kwam.

Die katholieken hadden elkaar eerst besteden rond het Anaveld, waar ze niet vochten volgens “de rode tegen de blauwen” maar het waren de volgelingen van de bisschop van Utrecht tegen iedereen die daar niet aan wilde betalen. Dat lijkt overzichtelijk, maar in de venen kan dat leiden tot veel ellende en lichamelijk leed. Nadat deze strijd was gestreden werd het tijd de andere christenen te vervolgen, en vooral de protestanten waren een mooi doel. Omdat dit dus de plek voor de hagenpreken werd kreeg het al gauw de bijnaam “de Papenloze Kerk”. Veel later kwam men op het idee deze historische plek eer aan te doen op een wel heel bijzondere manier: het hunebed werd gereconstrueerd. Helaas was D49 in zeer slechte staat. Dekstenen waren in de grafkelder gegleden en een deel van de draag-, krans- en poortstenen waren verdwenen. Nu zou het niet meer denkbaar zijn, maar in 1958 werd besloten om hunebed D33 dan maar te slopen en met dat materiaal de reconstructie van D49 te voltooien. Nu vraag je je af of er niet elders zwerfkeien of ander materiaal slingerde, maar het is resultaat in ieder geval één mooi hunebed, dat deels is afgedekt met aarde. Dus niet origineel, maar de moeite.

Daarna is het door rijden naar de Pampert, de gratis parkeerplaats van Coevorden. Zoals al gemeld: het is een oude vesting plaats, omgeven door een gracht, waar bovendien nog wat andere wateren op uit komen. Het kost me wat tijd en moeite om van de parkeerplaats op de route te komen. Het eerste stuk is niet heel boeiend, met wat drukke verkeerswegen en industrieterreinen. Op de grens met Overijssel wordt het een stuk beter. Daar staat een imposant beeld met als titel “poort van Drenthe”. Het beeld lijkt geïnspireerd door de Noord-Amerikaanse wegwijsbeelden.

Daarna volgen kilometers landbouw- en veeteelt gebied. Soms met mooie bomenlanen, en soms zelfs met iets wat aan bos doet denken zoals het Engelse bos.

Nog voor ik hier aan toe kom word ik al aangesproken door een bejaarde vrouw: “*Bent u Pieterpad loper?*” Het ziet er naar uit dat ik het uiterlijk van de LAW’er of Pieterpatter me eigen heb gemaakt.

De kreet is al vaker langsgekomen LAW® De ® is gedeponeerd door Wandelnet, die er waarschijnlijk brood in zien. Maar goed, het staat voor Lange Afstand Wandeling. Op de duikclub vroeg iemand me of dat betekent dat je dan in een klooster moet slapen. Het antwoord is nee. De definitie van een LAW is dat het een wandeling is van ten minste 150 kilometer en dat die zijn verdeeld in etappes. Nederland heeft er 23, met in totaal 7500 kilometer sjouw mogelijkheid. Onder die 23 zitten Pieterpad 1 & 2, Kustpad 1, 2 en 3 en Pelgrimstocht 1 & 2. Dus eigenlijk zijn er 20 LAW’s maar het blijft een rot eind.

Terugkomend op de vraag op de club: Iedere pelgrimstocht van > 150 kilometer is een LAW.

Maar ondanks dat het wandelen in de stromende regen de goden verzoeken is, is niet iedere LAW een pelgrimstocht[7]. En als je wilt mag je na iedere etappe terug naar huis om in je eigen bed te slapen. Later in dit verhaal meer LAW details 😊

In Overijssel volg je vooral het O. Vechtdal dat op zijn mooist is als je Hardenberg in komt. We raden aan daar ernstig van te genieten, want Hardenberg is, op het beeld van de klepperman na, drie keer niks.

Voor die tijd passer je Gramsbergen en Ane. De laatste zie je alleen als je langzaam loopt. Het heeft een bloedige geschiedenis, maar nu alleen nog een snelweg dat over een viaduct de 500 inwoners passeert.

Gramsbergen daarentegen is, net als Sleen, een hele leuke plaats. Een centraal plein met een meiboom, een beeld van/voor Pieterpatters en heel veel oude riet gedekte huizen en boerderijen. En je kan er prima koffiedrinken langs de O. Vecht.[8] Ik kijk er zelfs even in de kerk, waar het nut van een betaalde kerkoppas wordt bediscussieerd, zodat ik onopgemerkt naar binnen en buiten kan.

[7] Ter aanvulling wat voorbeelden: Van Milladoiro naar de kathedraal van St. Tio is een religieus ommetje, geen LAW, en nauwelijks een pelgrimstocht. Van Milladoiro naar Lourdes is een LAW en een pelgrims tocht, mits de route netjes is aangegeven. Het Batauwepad in Lienden is geen LAW en geen pelgrimstocht, maar wel een klompenpad.

[8] Het handelt zich hier niet om de echte Vecht, maar om de Overijsselse Vecht. Vandaar O. Vecht

Aan het eind van de route sjok ik door de oninteressante nieuwbouw van Hardenberg naar het station, waar net de trein wordt gemist. Gelukkig gaat hij twee keer in een uur.

De conductrice in de trein neemt alle kaarten, die niet zijn ingecheckt, in beslag en checkt ze op het volgende station alsnog in. Ik geloof dat ik haar teleur stel door een geldig bewijs voor de 1e klas te hebben.

Terug in Coevorden ken ik inmiddels de route langs het beeld van Ganzen Geesje naar de Pampert. Dan zit er 23,4 kilometer op, en rij ik naar huis waar we samen lui de dag uitzitten voor we nog een keer bij de rotonde gaan eten. Op de terugweg zwaaien Milly en Jack ons uit.

DE HERDERS VAN BALLOO, 10 JULI

De Drenthe week zit er op. Veel gelopen, veel uitgerust: we waren er wel aan toe. We pakken de spullen in en verlaten de Tien Heugten en de vijfsterren gemeente Schoonloo[9].

Een ding staat nog op het programma, het wolfeest in Balloo. We zijn zo vroeg dat we eerst een koffie doen in Rolde bij bakkerij Pots.

Daarna is het in de rij naar Balloo, waar de herders van Balloo hun wolfeest houden. Complimenten voor hun promotie, het is enorm druk.

[9] Staat op hun gemeentebord, we kunnen het niet uitleggen.

Problematischer is dat ik mijn cameratas niet kan vinden. Fotograferen moet dus maar met een telefoon.[10]

Het scheren van schapen is leuk, en het is ook aardig herder Albert weer te ontmoeten. Die hebben we leren kennen tijdens de Back-to-Back wedstrijden waar Nelleke twee keer wereldkampioen is geworden. Verder ach, het is de standaard markt met creatief spul, een saxofonist en poffertjes. En je kan er huiden kopen, maar dat hadden we in Orvelte al gedaan. Lollig, maar we zijn snel uitgekeken en rijden terug naar huis.

Onderweg zien we nog een weiland vol met ooievaars. Altijd leuk, helaas niet te fotograferen.

Dat Pieterpad? Dat wordt vervolgd.

OVERIJSSEL

ETAPPE 9: HARDENBERG – OMMEN, 28 JULI

Om 05:10 loop ik thuis de deur uit, op naar station Tiel – Passewaaij. Het is nog donker, maar in ieder geval droog.

Na twee dagen lopen in zeiknatte schoenen in Drenthe hebben we bij Beversport in Utrecht nieuwe wandelschoenen gekocht. Op zich een ervaring. Ik loop binnen met de huidige schoenen en vertel dat ze vol water lopen. De verkoper zet me op een meet apparaat, loop naar het magazijn en geeft me een paar schoenen. Geen discussie over kleur, merk of een paar veters, gewoon: *"Dit zijn ze".*

Nu ben ik niet van plan me het eerste de beste paar schoenen aan te laten smeren, en wijs op het schoenenmerk dat ik hiervoor heb gehad. De verkoper is met nog vier klanten bezig en trekt, zonder er woorden aan vuil te maken een paar van dat merk uit de kast. *"Waarschijnlijk te wijd"* hoor ik nog als hij weg loopt. Het klopt. Ik zie nog een Duits merk en wijs er op in een laatste poging inbreng te hebben. "*Te smal, maar je mag ze uiteraard passen*".

[10] Uiteindelijk is mijn tas gevonden bij Bakkerij Pots, dus eind goed al goed.

Ik geef me gewonnen en hem een compliment voor zijn feilloze keuze. "*Ach, ik doe het al een tijdje*" is de reactie. Na jaren gekeken te hebben naar Al Bundy was het nooit bij me opgekomen het vak van schoenverkoper nog eens serieus te nemen…

Drie dagen LAW9 lopen op nieuwe schoenen lijkt me niet het sterkste plan, dus tijdens een wolfeestje van Nelleke is er een try-out van 12 kilometer in de Kasteelse bossen bij Horst aan de Maas. Conclusie: dit moet goed gaan.

Ondertussen brengt de NS me van station Passewaaij via Utrecht naar Zwolle, en van daar gaat het met Arriva naar Hardenberg.

Aan het eind van de vorige etappe in Hardenberg was ik moe en vond de stad lelijk. Met frisse moed en uitgerust zou het een tweede keer zat mee kunnen vallen, dus bij de start even voor 8 uur kijk ik goed om me heen.

De eerste conclusie is dat het fastfood restaurant bij het station, met die uitstekende koffie, de eerste uren nog niet open is. En bij tweede beschouwing blijkt Hardenberg zo mogelijk nog lelijker dan bij de eerste. Nadat de O. Vecht is overgestoken mag je de uitbreidingsbouw van het dorp aanschouwen. Het is 60'er en 70'er jaren bouw van de lelijkste architectuur die ons land heeft voortgebracht. Conclusie: de start van een Pieterpad in Hardenberg heeft maar één voordeel, je kan er in hoog tempo uit lopen.

De eerste kilometer zie je veel hondenbegeleiders, die allemaal baas of baasje heten, tenminste als je het "*kom eens bij het*" mag geloven. Echte wandelaars zie je weinig en die er wel zijn proberen nog sneller bij Hardenberg weg te komen dan ik, de Klepperman eenzaam achter latend.

Deze etappe gaat door het Vechtdal, waarbij je bijna nooit meer dan een paar honderd meter van de O. Vecht bent verwijderd. Daar kent men het project van, zoals ze het zelf noemen, de half natuurlijke Vecht. In de 19e eeuw was de

rivier zo'n 90 kilometer. Waterloopkundige Ingenieurs (zoals Lely) bedachten dat met wat graafwerk 30 kilometer gewonnen kon worden. Dat dit 's zomers leidt tot droogte, 's winters tot overstroming en permanent tot een aanslag op de natuur werd niet in de waterloopkundige modellen meegenomen. En omdat we als Nederlanders tegen het onderlopen van dorpen zijn (zelfs als het om Hardenberg gaat) is de oorspronkelijke loop deels hersteld. Flora en fauna in het gebied is nu prachtig en dus is het er goed Pieterpatten.

In de Half Natuurlijke O. Vecht is zelfs een stuk aangelegd waar het extra kolkt en klotst en waar je kan wildwater roeien. Nu vind ik mezelf een hele behoorlijke zwemmer, maar mijn nieuwe wandelschoenen direct aan een stresstest helpen is ook weer zo wat, dus door en op naar Rheeze. Dankzij gemeentelijke herindeling valt het onder Hardenberg, en kan Hardenberg zeggen dat het prachtige stukken heeft. Rheeze is te klein voor de verkiezing "mooiste dorp van Nederland", maar verdient een eervolle vermelding. Het heeft een prachtige brink met een nog functionele wei in het midden en boerderijen met riet gekapte daken en met stallen met stropatroon in de muren. Een soort Orvelte in het klein en dan zonder commercie.

Na het dorp loop je al snel weer tussen de velden met vee en diverse ooievaars.

Vele foto's later komt hoogtepunt twee van de vertrekplaats: Boswachterij Hardenberg. Mooi gemengd loof- en naaldbos waar het leuk wandelen is, maar ook een moment om eens stil te staan bij een volgend aspect van LAW.

Met een app en het boekje is de route, ook in natuurgebieden, te doen. Maar een goede bewegwijzering maakt wandelen eenvoudiger en daarmee aangenamer. Aan het begin van dit verhaal is bij "voorbereiding" al aangegeven hoe de markering er uit ziet: rechthoeken met boven wit en onder rood. Meestal als sticker. De puntjes afgeknipt als je de hoek om

loopt en “alleen rechthoek” als je rechtdoor moet. Deze worden aangebracht en onderhouden door vrijwilligers.

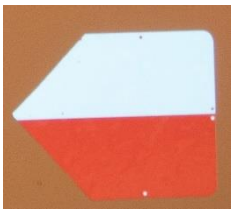

Nu wordt wandelen populairder, en er worden steeds vaker routes uitgezet. Dat kan met dezelfde sticker met andere kleuren, of met paaltjes met een bepaalde kleur verf aan het eind. Je kan er over discussiëren wat het mooist en vooral het meest effectief is. Mijn persoonlijke mening is dat, als je al 7500 km hebt uitgezet als LAW, je daar niets meer aan moet doen.

Mijn mening, en die van alle instanties die zich met LAW bezig houden, legt het natuurlijk van meet af aan af tegen welstandscommissies van de overheid. Ik vermoed het bestaan van het Welstandscomité ter Regulering van het Wandelen in Overijssel (De WRWO). Waarschijnlijk na lang vergaderen heeft de WRWO bepaald dat:

- Wandelen gereguleerd moet worden.
- Bewegwijzering een taak is van de provinciale overheid.
- Uniformiteit uit esthetisch en regelgevend standpunt een must is.
- Richting geven met ordentelijke pijlen dient te gebeuren.
- Een grijs afgerond vierkant de enige ordentelijke achtergrond is voor markering,
- Plastic duurzaam is, en zeer geschikt als achtergrond voor bewegwijzering.
- WRWO toeziet op de provinciale dienst ter plaatsing van markeringen voor wandel- en fietsroutes.
- De verkeerde afslag nemen met provinciale bewegwijzering niet langer mogelijk is.
- Zeker niet als extra pijlen worden ingevoerd voor schuine afslagen.
- Er geen partij is die kan claimen dat LAW een correcte bewegwijzering is in het vergadergebied van de WRWO.
- Kleurenblindheid valt onder een andere provinciale dienst.

Het netto effect is dat er nu paaltjes zijn geplaatst met een reeks grijze vierkantjes boven elkaar. Deze hebben dezelfde breedte als de LAW stickers, maar omdat de uniforme markering er op moet in de vorm van een ordentelijke pijl wordt de aanduiding een stuk kleiner. En ze verkleuren iets. Soms wordt het zo onoverzichtelijk dat in de pijl de naam van de route wordt geprint.

Met leesbril op is het dan goed te doen.

Uitingen van de overheid roepen in sommige kringen agressie op, en dus worden paaltjes met enige regelmaat gesloopt, of de markeringen meegenomen voor eigen gebruikt.

Kortom de aanwezigheid van de juiste aanduiding is, dankzij de inspanning van de WROW en de reactie van het publiek, geen vanzelfsprekendheid.

Een ding heeft de commissie in ieder geval over het hoofd gezien: wij lopen toch verkeerd en het teken "*vanaf hier ben je op jezelf aangewezen*" valt buiten het WRWO denkraam. Omdat het comité nooit van het pad raakt hebben ze niet door dat er nog steeds vrijwilligers waken over het Pieterpad 😊

En als dat niet lukt vragen we het gewoon aan de kaboutertjes.

Ondanks bovenstaand verhaal gaat de tocht probleemloos verder naar Junne, en daarmee naar de gemeente Ommen. De half-natuurlijke O. Vecht leidt tot verschillen in waterstanden die de recreatievaart beperken.

In Junne is een sluis in de rivier gebouwd, altijd leuk om eens naar te kijken. Iets verder in het plaatsje, waar de tocht om de woonkern heen gaat is landgoed Junne. Vanaf hier laat je deze etappe de weilanden en de koeien achter je, dit is het begin van de bossen rond Ommen.

Net voor ik de bossen in verdwijn zie ik een bord dat uitnodigt om te lunchen en koffie te drinken. Vooral dat laatste spreekt me aan. Helaas, er is een hond die het daar niet mee eens is en een koppeltje loopganzen. Verder is het uitgestorven, dus het tempo wordt weer opgevoerd.

Er is meer recreatie in dit gebied dan tot nu op het Pieterpad.

De bossen, heuvels en de zandverstuivingen trekken veel mensen, zeker nu de vakantietijd serieus is losgebarsten.

In de bossen zijn verschillende parcoursen aangelegd voor cross-fietsers. Volgens mij de pest voor de natuur, maar als mede recreanten zijn ze best te hebben. Een enkele ouder probeert piepend en hijgend zijn kinderen er uit te rijden, maar verder letten ze goed op. Niet onbelangrijk, want de crosspaden kruisen regelmatig de weg van de gewone mensen, en dan kan het spannend worden.

Een ander potentieel gevaar zit in de strijd tussen de racefietsers en de elektrische fietsen. Zo'n trapondersteuning werkt bij racefietsers als een rode lap op een stier: ze moeten er langs. Dat leidt tot veel geschreeuw en gebel, maar door vrij strategisch aan de linkerkant van de weg te lopen als dat even kan, kun je je goed aan de strijd onttrekken. Ik heb wel erg moeten wennen aan leeftijdgenoten op de elektrische fiets. Er is een groep die belt naar alles wat beweegt, soms in combinatie met schreeuwen.

Nu ben ik vrij breed en heb een vrij nadrukkelijke rugzak. Toen ik net begon te Pieterpatten bestond de neiging om steeds opzij te springen, maar nu is het zaak voor iedereen duidelijk zichtbaar de schouders op te halen. Met zorg voor veel ruimte, er van uitgaand dat de herriemakers bedenken dat ze minstens ze veel schade oplopen als ze me torpederen.

De meesten zijn hier uiteindelijk voor hun lol, en ze zijn alleen serieus gevaarlijk als ze een knooppunten route rijden. Bij de knooppunten slaat bij een aanzienlijk deel de twijfel toe: welke richting na het knooppunt, en wat is het volgende nummer? Zeker bij grotere groepen is dat het moment om toch even afstand te nemen.

Eigenlijk is er maar een groep waar ik echt angstig van wordt. Het zijn leeftijdgenoten die "echt sportief" op de elektrische fiets willen rijden. Daartoe wordt een tijdrijd-ligstuur op de

fiets gemonteerd, met daarvoor een kaarthouder. Met die uitrusting gaan ze de bospaden op, een matig evenwicht en beperkte controle op de fiets combinerend met twijfels over de route. Op die momenten moet je serieus ruimte voor de medewegmisbruiker maken.

De zandverstuiving heeft men de Sahara gedoopt. Daar zie ik mede Pieterpatsters die op een bankje naar het zand zitten kijken. We ontmoeten elkaar al de hele dag tijdens verschillende stops.

De geur van de bossen, gemengd naald/loof op zandgrond doet me aan mijn jeugd denken. Best wonderbaarlijk als je bedenkt dat het in 1966 is geweest toen we hier met de zwemvereniging waren.

Hier lopen we aan het begin van de Sallandse heuvelrug, met wat meer glooiing in het parcours. De lotus app houdt alles bij, dus bij het hotel wordt vastgelegd dat er vandaag 313 hoogtemeters waren.

Op het eind van de route is het even zoeken. Er is weer een paaltje weg, en op een vijfsprong is dat lastig. Vooral als op die vijfsprong groepen met bandanas gearmd in kringen staan. Er is hier duidelijk een groepstraining bezig. Ze voelen zich duidelijk niet op hun gemak bij de man die heen-en-weer loopt met de telefoon om de juiste afslag te bepalen. Eerst word ik in het Engels aangesproken, daarna snapt een Nederlandse begeleider mijn probleem en, belangrijker nog, kent de weg. Binnen de kortste keren zit ik op de laatste meters naar Ommen.

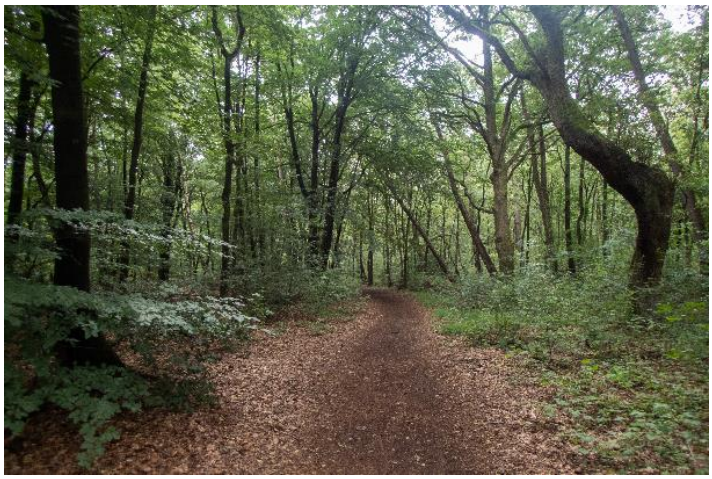

Daar blijkt dat voorbereiding belangrijk is: van te voren is de route niet volledig doorgenomen, en nu is onduidelijk waar precies mijn hotel ligt. Het begint wat te motregenen terwijl de Pieterpatsters zwaaien voorbij lopen. Ik voer het adres in google maps en krijg een route van 3,9 kilometer. Kijk, en dat zijn geen grappen aan het eind van de dag, tijd om een hulplijn in te zetten. Nelleke weet me te vertellen hoe ik moet lopen, en gelukkig is ze 3 kilometer slimmer dan G Maps.

En zo stap ik even voor drie uur, en na 23,6 km, hotel Wildthout binnen met de vraag om een koffie en een kamer. Vriendelijke lui verzekeren me dat na de koffie de kamer klaar is.

Na een knorretje is het tijd voor het loslopen van de spieren. In beweging heb je rages: fitness, trimmen, nordic walking: ieder jaar is er wel weer iets. Met de huidige apps is het vaak iets waarmee je meters en punten kunt scoren, waarbij Pokémon de grootste rage was. Nu wordt "ommetje" sterk gepromoot. Ik ga voor mijn eigen variant: een Ommentje!

Daarbij is het leuk te kijken hoe Ommen zich verhoudt tot de diep intense triestheid van Hardenberg.

Vanaf de eerste stappen, waarbij alvast de start voor morgen wordt verkend, is duidelijk dat er meer geld zit in Ommen, wat zich vertaalt in mooie grote huizen. De kern van de plaats ligt rond de O. Vecht. Het verkeer zit er muurvast, maar hé, ik ben de Wandeldaar! Dus genieten van de molens, het museum langs de O. Vecht en de aardige stadskern. Op veel plaatsen hangt kunst aan de muren. Allerlei stijlen die het Rijksmuseum niet zullen halen, maar heel leuk zijn om tussendoor te lopen.

Er staat ook wat beeldende kunst. Een moet er worden vermeld. Het is een beeld is van een man die in 1963 in Ommen woonde en die toen "de Tocht der Tochten" won. Reinier Paping voerde daarmee de 5,5% van de rijders aan die de tocht uitreden.

Op de terugtocht naar het hotel begint het te regenen op het moment dat ik voor restaurant "China Tuin" sta. Vanavond wordt het duidelijk Chinees.

Ik stap naar binnen en vraag of er plek is. Het antwoord is van een typisch Chinese zakelijkheid "*Alleen als u snel eet!* ". Nu raak ik daar niet meer van onder de indruk en antwoord "*Dat hangt er van af hoe snel U een Cha Siau kunt serveren…*". Er is een groots wederzijds begrip 😊. Als ik even later achter een uitstekend maal zit komt de vrouw weer langs en lacht: "*U hoeft zich natuurlijk niet te haasten*"

Na het eten, bij het hotel blijkt het Ommentje 4,7 km. Wildthout blijkt een gehorig hotel, waar het eindeloos duurt voor je warm water hebt. De TV doet het niet, maar er komt onmiddellijk iemand om het op te lossen.

Een spotlight op de gevel, die het hotel verlicht, zorgt er voor dat het geen nacht wordt, maar ik ben moe genoeg om overal doorgeen te slapen.

ETAPPE 10: OMMEN – HELLENDOORN, 29 JULI

De dag begint met een uitstekend ontbijt. De afgelopen etappes hebben me geleerd dat catering onderweg geen vanzelfsprekendheid is. Dit hotel biedt voor €9 een lunchpakket. Dat moet je gewoon eens proberen. Als ik de serveerster vraag waar je het pakket kan vinden vraag ze of ik dan die man was die het had besteld en tuurt naar mijn ontbijt. Als ik het bevestig zegt ze dat het "zo" bij de balie ligt.

Dat blijkt te kloppen en zo kan even na half acht worden beginnen aan de etappe om de bolletjes trui!

Vannacht heeft het fors geregend, en dat heeft alleen maar voordeel. Het is fris, met een aangename luchtvochtigheid en het zand stuift niet. Vrijwel onmiddellijk loop je het bos in en merk je dat het glooit. Dit is niet te ontkennen, dit is het begin van het Nationale Landschapspark de Sallandse Heuvelrug, al heet het hier nog Boswachterij Ommen. De Besthmenerberg is een wat sneu heuveltje, wat net de 4^{e} categorie niet haalt, maar daar hebben ze wat op gevonden. Op de heuvel staat een

uitkijktoren van 18 meter. De toren is klam en glibberig in de vroege ochtend maar ik besluit de punten voor het bergklassement toch mee te pakken. Het valt niet te ontkennen, het uitzicht is de moeite waard.

Dit deel van het land heeft in de WOII een aantal kampen gekend. Westerbork in Drenthe is overal bekend, anderen minder. Van de littekens van de oorlog dit ook nu nog te zien zijn is Kamp Erika er één. In de Overijsselse bossen werden zwervers en werkelozen door de Duitsers geïnterneerd en onder toeziend oog van Amsterdamse werkelozen aan het werk gehouden. Aan het eind van de oorlog werden de rollen omgedraaid en werden er zo'n 2000 collaborateurs opgesloten. Nu zijn er alleen wat monumenten over. Een deel wordt overgeslagen, maar de betonnen blokken alleen al zijn indrukwekkend.

Het ligt in de buurt van "Steile Oever", een stukje heuvelrug bij het riviertje "de Regge".

Tot het plaatsje Giethmen wisselen weidengebied en bos elkaar af, daarna begint bij Archem het serieus natuurgebied rond de Archemer- en Lemelerberg, een heuvels van 75 & 60 meter, wat in Nederland dik 3e categorie is. In dit stuk Overijsels landschap werkt men hard aan herstel van de heide, die net paars begint te kleuren.

Vervolgens is het een kwestie van langs de jeneverbessen en konijnen klimmen tot je boven bent. Het waait er enorm, later leer ik dat het vandaag windkracht 6-7 is geweest. Het is dan ook niet heel raar alleen op de top te staan met mijn hoed stevig onder de kin geknoopt.

Heuvel afwaarts loop je over de hei tussen de jeneverbessen. Je kan er de eerst bramen en bosbessen eten. Ergens onderweg ligt een hele grote zwerfkei. Dat moet de “dikke steen” zijn die in de gids is gemeld. Uitgegraven en met het plan er nog iets mee te doen.

Na het bos kan je aan de ANWB paddenstoelen zien dat Hellendoorn in rap tempo dichterbij komt. En je zal het altijd zien, neem je een keer lunch mee kom je wel horeca tegen. Ik laat me verleiden tot koffie in lunchroom, terras en galerie de Glinthaar (in Lemele). Aardige beeldjes, aardige lui en zeker niet onaardige dubbele espresso.

Even verderop, terwijl de wind me om het hoedje raast, wordt het tijd de lunch aan te vallen. Het kan niet anders dan dat ik eerst een compliment maak aan het adres van de serveerster in het hotel in Ommen. Aan de hand van mijn ontbijt heeft ze bedacht wat ik lekker vind, en nu zijn er met zalige donkerbruine boterhammen en een bolletje brie, fruit, en wat te drinken en snoepen. Chapeaux!!!

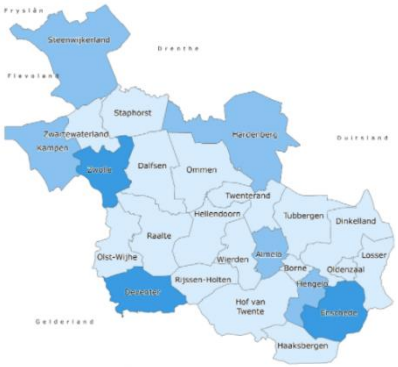

Op een kruispunt met akkers met grasland staat een driehoekig bankje dat me het nodige te overpeinzen geeft tijdens het eten. Ooit stilgestaan bij de vorm van Overijssel?

Even een herinnering “geleend” van Wikipedia. En een foto van het bordje op het bankje:

Iemand heeft bepaald waar exact het midden[11] is van deze provincie. Hoe ik ook pieker, ik kan niet bedenken hoe je dat bepaalt, maar het is een prettig bankje, zeker als je de kant pakt waar je uit de wind zit.

Er komen wat Pieterpatters langs die mild klagen over de storm en de wel zeer donkere wolken. Ze hebben gelijk, maar veel natter dan de etappes 4 en 5 kan het niet worden, alleen de paraplu kan een uitdaging worden met deze wind.

Uiteindelijk weet de wind de wolken uit elkaar te blazen en zo kom ik droog Hellendoorn binnen lopen. Op de achtergrond, ver op de achtergrond klinkt het geluid van een pretpark.

Hotel Hellendoorn is nu wel goed opgezocht, dus ik loop er zo heen. Onderweg passeer je langs de VVV, waar reclame wordt gemaakt voor het Goa Pad. Het is een uitdaging voor het uitlopen, maar na 21,7 km en 328 hoogtemeters eerst even het bed testen!

[11] Gevonden op internet: de provincie heeft een project gestart met de naam O van Overijssel. Er is de grootst mogelijk cirkel getrokken om de kaart van Overijssel. En het exacte middelpunt van deze cirkel is het punt waar nu de bank staat. De coördinaten zijn een palindroom: x 225522 en y 493394

Aan het eind van deze etappe nog even een eervolle vermelding voor het beeld hiernaast.

Is dit het gevolg van jeugdfrustratie? Eindeloos kinderleed om het smelten van een sneeuwpop waarvoor de vingers er bijna af waren gevroren?

Is dit een ouder die een kind een sneeuwpop heeft gegeven ter beloning van 200 keer de film Frozen kijken?

Is dit een creatieve geest met gevoel voor humor?

In ieder geval kunst met een kleine k die goed was voor minstens een kilometer wandelen met een extra grote glimlach.

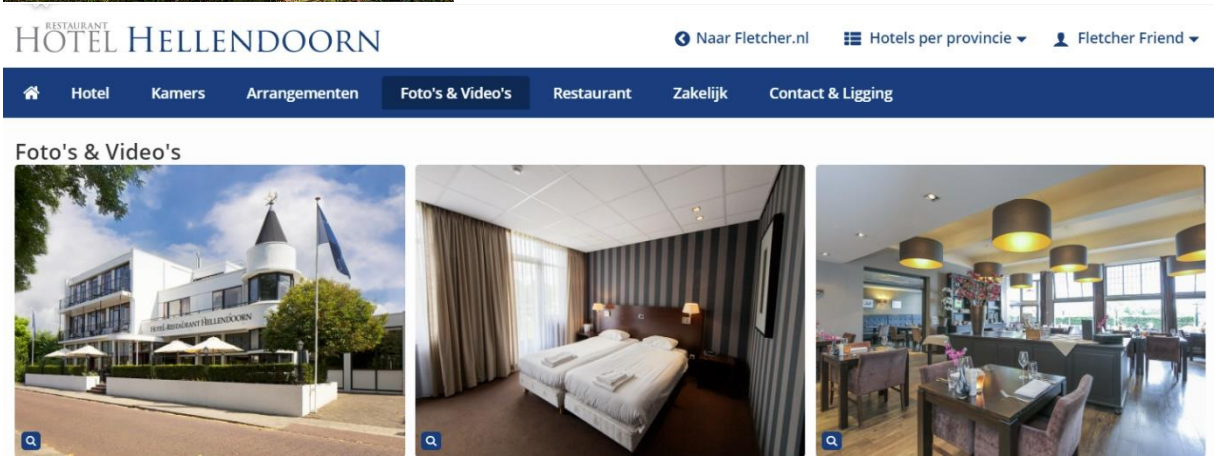

Bij de etappe van gisteren zijn kanttekeningen gezet bij de bewegwijzering van wandelroutes. Toch is het heilig bij wat ik nu als uitlooprondje doe. De Goa wandeling is uitgezet door de gemeenten Hellendoorn met als doel de fraaie gemeente te tonen. In praktijk is hij niet te doen. Men heeft er voor gekozen de route te markeren door tegels met voetstappen. Deze raken overwoekert door planten, er wordt op geparkeerd en ze verdwijnen onder terrassen. In een geval is zelfs het pad weg: er staat nu een loods en een hek.

Toch is de route aan te raden voor iedereen die iets van de plaats wil zien. Ze loopt door een paar deprimerende straten met uitsluitend garageboxen, maar verder zijn er molens, oude gebouwen, uitzicht op de landerijen om het dorp en een paar kerken en oude kerkhoven. En er is cafetaria/eethuisje het Kokhuus. Het is er razend druk en als de lokale bevolking er massaal eet, dan moet het iets hebben. Met de boerenschnitzel is dan

ook niets mis, of het zou moeten zijn dat een fatsoenlijk mens zulke hoeveelheden niet weg krijgt. Na de schnitzel doe wordt nog een tweede poging gedaan om het Goa Pad te volbrengen.

Ook in de tweede poging raak ik het spoor bijster. Terug in het hotel staat er 4,9 km op de teller. Uit nieuwsgierigheid zoek ik het pad op op internet. Het blijkt 3,5 km lang ☹. Maar je kan dan wel zeggen dat het dorp is bekeken en dat het best aardig is, ook voor mensen die niet van pretparken houden. Leuk is dan ook een reeks beelden in de stad. Daarvan moet de klepperman van Hellendoorn zeker genoemd worden!

Voor ik naar de Olympische spelen ga kijken wordt in de gids de route van morgen door genomen. Daar staat een foto in van de dikke steen die ik niet herken. Bij doorlezing van de tekst blijkt dat niet verwonderlijk: de dikke steen ligt in Holten. Morgen in de herkansing.

ETAPPE 11: HELLENDOORN – HOLTEN, 30 JULI

Vandaag is mijn zus m'n wandelmaatje. Karin meldt zich even na half acht in het hotel. Ik heb dan al ontbeten en een blauwe nagel opgelopen aan een foute douchedeur.

Haar auto staat op de parkeerplaats voor het hotel dus na omkleden kunnen we direct het pad op, het begint tenslotte in de straat waar het hotel staat.

We lopen vandaag een van de mooiste routes, door het nationale landschapspark de Sallandse Heuvelrug. Karin ziet al snel een hert waar ik een "de stip is ome Flip" foto van maak. Daar na spot ik er ook een, maar uiteindelijk wint zij op knock-out door er in de hei twee tegelijk te spotten. De camera kan het niet aan, maar er wordt gepoogd haar waarneming vast te leggen. Ook verder is het genieten. Hei die in bloei komt, bosbessen en prachtige bossen.

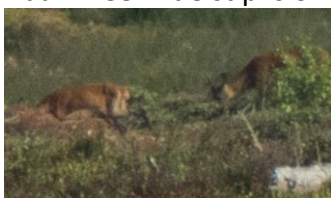

Daarnaast is het weer ook nog eens perfect om te lopen, wat wil een mens nog meer? Toch komen we ook vandaag weer de schaduw van WOII tegen als we de resten van werkkamp Twilhaar passeren. Met Nelleke was ik hier al eerder. Het monument en de contouren van de voormalige barraken blijven indrukwekkend. Er vlak bij ligt de schaapskooi Twilhaar. Ook daar was ik met Nelleke, we hebben de meeste routes hier al gelopen. Dit is de eerste keer dat het gebied met een LAW wordt doorkruist.

Karin en ik weten van schaapskooien, recent hebben we de wandeling rond die van Ermelo gemaakt. Ergens heb ik gelezen dat de schaapskudde hier een jaar geleden is opgeheven. En vertel dat. Fout dus, een vrijwilliger hoort het. Na herhalen van de opmerking “het staat in de gids” ontkomen we aan strafregels en lijfstraffen, maar niet aan een uitgebreide toelichting. Een Duitse herder heeft 6000 schapen lopen in drie kuddes. Alleen als ze lammeren of ziek zijn worden groepen naar de kooi gedreven. Als wij de paarse route nemen zullen we ze zien! Nu is ook die met Nelleke gelopen, dus het is bekend dat het de langste is, maar we kunnen er over heen door te vertellen dat we nu Pieterpatten. Dan mogen we door richting Holten. Dat gaat over de Oude Hellendoornseweg en over het landgoed de Noetselenberg.

Dan komen we bij het hoogste punt van vandaag, de Holterberg. Een Zwitser zou je bij moeten brengen als-ie het hoort, maar voor ons is 58 meter formidabel.

Het is vandaag niet een hele lange etappe, maar even voor we het laatste stuk door de velden naar Holten lopen zien we een bord. Twee woorden trekken onmiddellijk onze aandacht: Pieterpad en koffie. Het kan niet anders of het is tijd voor een pauze. Het bord blijkt bij een tent die dicht is, maar op deze kruising is heel veel meer te zien. Er is een museum en nog twee horecagelegenheden.

Het was ons al opgevallen dat, naarmate het later wordt, er steeds meer wandelaars (en andere recreanten) te zien zijn. We maken er een sport van om te zien wat hondenuitlaters, wat reguliere wandelaar en wat Pieterpatters zijn. Alleen op deze kruising is dat even lastig, want loodrecht op ons pad loopt een andere LAW, het Marskramer pad. Het Losse Hoes[12] is wel open en zo komen we aan onze koffie en iets wat fout is met veel kersen; heerlijk!

[12] Dialect voor “vrijstaand huis”

Daarna kijken we even om de hoek bij het voorlichtingscentrum annex museum. Eindelijk een wild zwijn, hoewel, opgezet telt dat natuurlijk niet mee.

En dus terug naar de route. We komen nog langs een paar hout gesneden wilde zwijnen, maar ook die mag je in feite niet meetellen.

Daarna komt Holten al in beeld. Langs de akkers voor het dorp zijn door een kunstenaar twee uitkijkplatforms en een bankje ontworpen.

We beklimmen er een, en dat is aardig, maar niet spannend genoeg om ook de tweede op te lopen.

Wel leuk is een prachtige zoom met wilde planten die prachtig bloeien. De zoom is speciaal aangelegd om de bijenstand te bevorderen.

Als goede oma maakt Karin wat foto's om haar kleindochters te tonen.

Vandaar loop je automatisch tegen station Holten op. Tijd om de barre tocht terug naar de auto te maken. Dat gaat met een drietraps rakket. Eerst in de NS trein naar Wierden, daarna overstappen op die van Arriva en tot slot met de buurtbus van Nijverdal naar Hellendoorn. Karin vindt dat de lunch niet mee terug mag naar huis, en dus pakken we in Hellendoorn een bankje waar we de broodjes en pakje drinken naar binnen brengen. Bijna volmaakt, alleen de koffie ontbreekt nog. Die nemen we uiteindelijk in het hotel waar we zijn gestart. Daarna wordt ik afgezet op station Putten. Weer drie etappes verder!

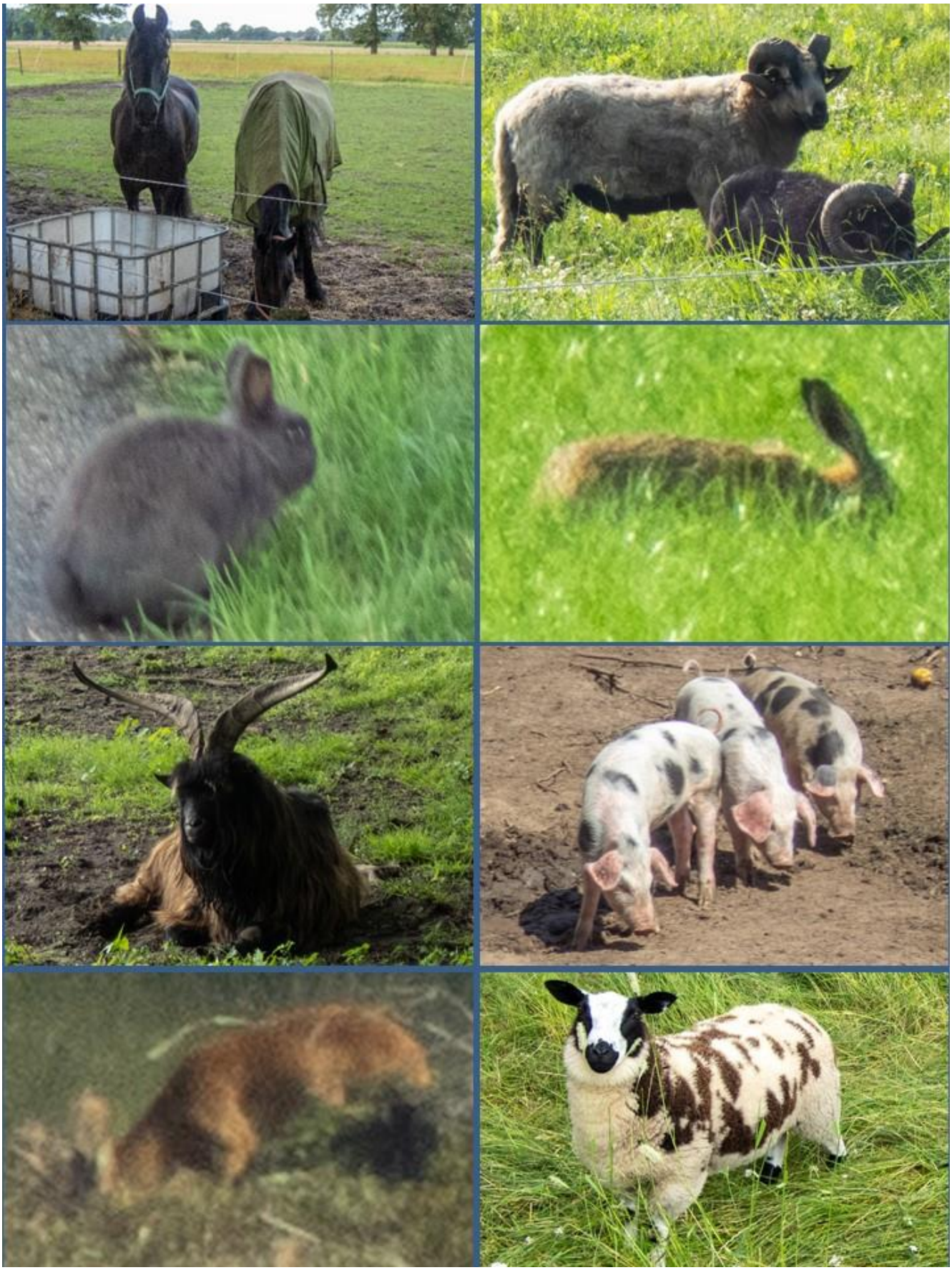

GELDERLAND

ETAPPE 12 & 13 HOLTEN – LAREN – VORDEN, 9 AUGUSTUS

Met de trein van 05:53 brengt de NS me, met twee overstappen, in Holten, waar even voor acht uur de wandeling van vandaag begin. Dat begint met een rondje rond “de Dikke Steen”. Die was aan het eind van de vorige wandeling ook in beeld, maar toen wilden we ook de trein halen. Nu kan ik er op mijn gemak om heen en de bijbehorende teksten lezen. Het ding is > 8000 kg zwaar en door de bevolking in 1928 en 1995 versleept tegen betaling van 1 borrel p.p. En nu ligt-ie dus met wat kleinere keitjes voor het station.

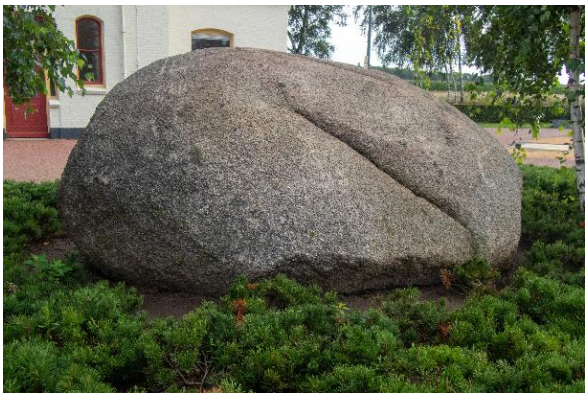

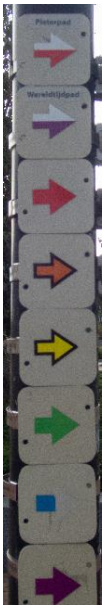

Daarnaast staat er een lantaarnpaal waar de WRWO helemaal is losgegaan. Niet minder dan 8 bordjes met esthetisch goedgekeurde vorm en kleurstelling wijzen iedere voetganger de weg: naar rechts!

De meest opmerkelijke aanduiding is die van het “Wereldtijdpad”. Om de zoveel meter een paaltje met een weetje uit de wereldgeschiedenis. Leuke feitjes, maar je moet geen haast hebben, want ieder tempo wordt uit de wandeling gehaald.

Verder is Holten een niet heel opwindende plaats. Een aantal fraaie boerderijen. Meer naar de rand van het dorp neemt de invloed van de WRWO duidelijk af. De bewegwijzering is slecht te vinden, hoewel ik niet uitsluit beïnvloed te zijn door een bedreigde kip 😊

Uiteindelijk vind ik de route terug in een oneffenheid in de weg, die lokaal de Beuseberg wordt genoemd. Een bijzonder vals plat brengt je uiteindelijk op een hoogte van 34 meter en een viaduct over de A1.

Daarna ben je definitief in een Pieterpad-niemandsland. De voorlaatste aanwijzing stuurt je richting “de Sandermanstuw”. Ernaast staat een veel groter bord dat aangeeft dat je daar niet over het water kan.

Soms moet je het er gewoon op wagen. En jawel even voor de stuw staat een duidelijk bord “Pieterpad” met een krachtige, niet WRWO goedgekeurde, zwarte pijl. Binnen een paar meter is me duidelijk dat je hiermee een crossfietsparcours wordt opgejaagd….

Dus toch maar een aangepaste route, die leidt naar een aantal hekken, waarmee een gebied langs een water is afgezet. Binnen dit alles is een klein stukje vrijgelaten, zodat je de brug over kan. Het water is deel van het stroomgebied van de Schipbeek, een grensrivier tussen Gelderland en Overijssel. De hoofdstroom, het met handkracht gegraven Twente Kanaal, ligt even verderop. Een serieuze hoeveelheid water met echte scheepvaart.

Inmiddels loop ik volledig op de digitale kaart en wijk iets af van de route. Na de afslag naar de Sandermanstuw is de WRWO afgehaakt en zijn hun zuiderburen niet toe aan het overnemen van de bewegwijzering.

Dat berust vermoedelijk op onmin tussen provinciale commissies. Gelderland is wel bereid ook iets met paaltjes te doen, maar heeft geen zin in de frivole pijlen van Overijssel, zijn gaan strak voor de landelijke LAW. Een strijd die vermoedelijk rond de Sandermanstuw wordt gestreden en nauwkeurig vanuit zendmast Markelo gadegeslagen.

Vanaf “De Wippert” waait de Achterhoekse vlag vier en wordt de route verder op traditionele wijze aangegeven. (voor meer details: zie deel 2 van deze reis)

MELKVEEBEDRIJF

Die route loopt langs weiden met statige rijen loofbomen. Overal koeien, paarden, schapen en geiten, maar in het wild ook de nodige hazen en konijnen.

Er zijn in de Achterhoek nogal wat landgoederen, die op dit moment allemaal gesloten zijn. Het "*Geldersch Landschap & Kastelen*" maakt in ieder geval veel reclame, zoals voor Huize Verwolde, met de dikke boom en *de* Binnenhof.

Even voor Laren staat een aankondiging voor een hoogtepunt van het jaar op: de Aardappelraap dag.

En zo loop ik rond de middag Laren binnen. Het plaatsje wordt gedomineerd door een waterstaatkerk uit 1835, een Welkoop en niet te vergeten Restaurant Stegeman, waar het goed lunchen en koffiedrinken is. Dat is het tenminste als ze open zijn. Het bord op de deur vertelt dat dit voor onbepaalde tijd niet het geval zal zijn.

Dus ben je snel uitgekeken en wordt het tempo opgevoerd richting Vorden. In het totaal 29 kilometer. Dat is een eind, maar minder dan etappe 1 & 2. Tijdens de wandeling wordt me duidelijk waarom de twee afzonderlijke etappes zo kort zijn. Langs de route zijn een aantal interessante ommetjes die je ook kan lopen, zoals naar de koepel van Staring of het ommetje "Røstig". Als je daar meer zicht op hebt is het mogelijk leuk om beide etappes afzonderlijk te lopen, nu is de keuze om beiden in één dag te pakken.

Omdat het eindpunt van etappe 12 gepasseerd is voor ik er erg in heb wordt een bankje een stuk buiten Laren de plek voor de lunch en een telefoontje met Nelleke.

Ondertussen lopen enkele Pieterpatters me groetend voorbij. Het valt me op ze niet heel veel tempo maken. Hardlopen is zeker niet het doel van deze wandelingen. Voor mij ligt de fun in "een streep door Nederland fotograferen", natuur en architectuur[13]. Maar af en toe kijken of het tempo er nog in zit is aardig, dus na de lunch loop ik in redelijk tempo door.

De eerste worden al snel ingehaald. Twee vrouwen die nu teruglopen onder de kreet "*heeft u mijn Pieterpad boekje zien liggen?*". Ik kan ze helaas niet helpen. De anderen zitten later aan de kant. Met de kreet "*Pieter Pad Pauze !!!!*" zwaaien ze als ik voorbij loop. Er is toch zo iets als een Pieterpatters gemeenschap.

Het weerbericht melde vanochtend dat het weer in de middag om slaat. Dus het tempo blijft hoog.

Je kruist een spoorbaan van hoog historisch regionaal belang, maar meer dan spoorstaven en bielzen zie ik er niet van af.

Even buiten Vorden maakt de route nog een bocht door landgoed het Enzerinck, dat ligt binnen een Natuurmonumenten gebied "De Velhorst" met een eigen wandeling van 16 kilometer. De eerste spetters zijn dan al gevallen. Dus de conclusie is dat dit Natuurmonument prachtig is, maar ook met gestrekte pas kan worden bekeken.

Bij het station, dat nu is overgedragen aan de regionale treinmaatschappij, blijkt dat het vervoer van historisch regionaal belang ook onder druk staat. Het station is dichtgetimmerd en staat er vervallen bij.

[13] Lees: kijken naar leuke gebouwen, want echt snappen doe ik architectuur niet.

Volgens de gids moet je nu het dorp in, op weg naar het formele eindpunt van het eerste deel van het Pieterpad.

Maar de trein is er bijna, en het begint serieus te regenen. Dus besluit ik dat je het eind van deel een ook kan zien als de start van deel twee. We zullen doorgaan, maar respecteren de mening van anderen….

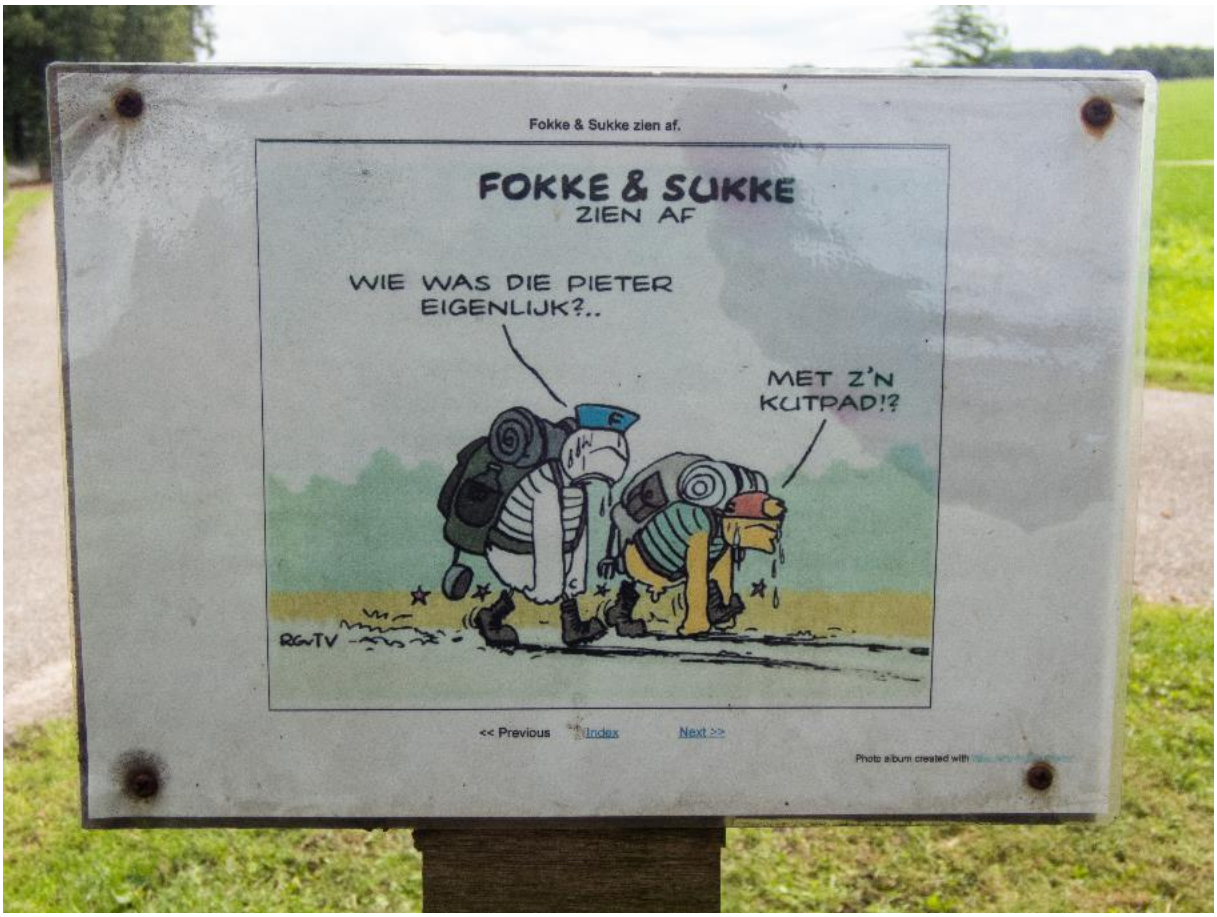

BIJLAGEN

DE ROUTE EN DE AFSTANDEN

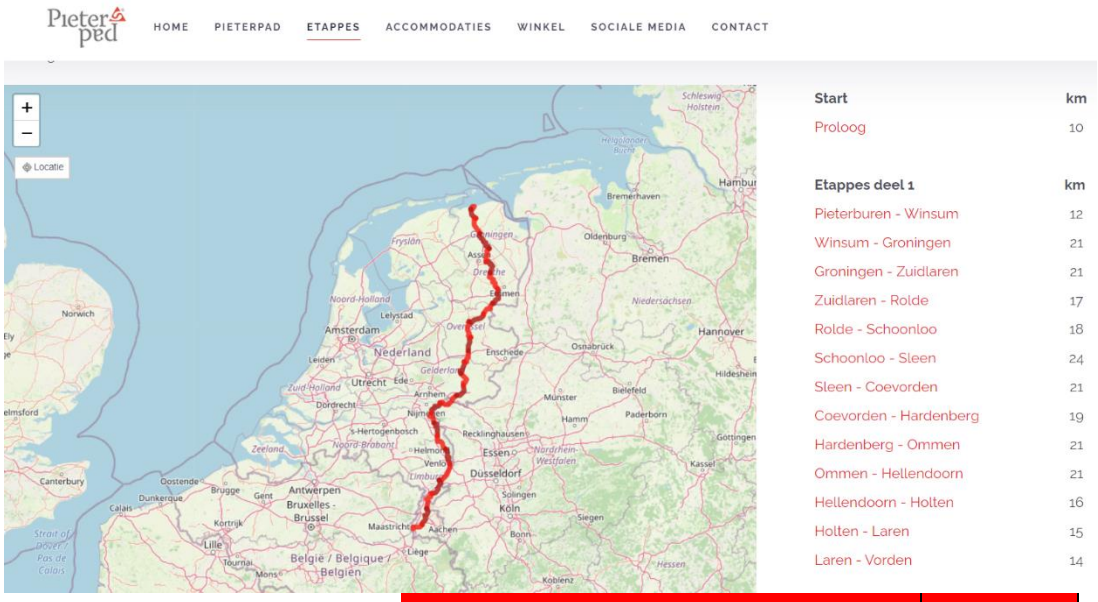

		Alleen Pieterpad	Wandelen Over-all	Schatting Organisatie	∑ Hoogte (Locus)
Pieterpad totalen in kilometers		269,5	303,9	250,1	2,6
Etappe	Van	Naar	Gelopen	Est.	Hoogte (m)
0	Pieterburen	Pieterburen	11,7	10,1	
0	Pieterburen		3,0	*3*	
1 & 2	Pieterburen	Groningen	35,6	33	
3	Groningen	Zuidlaren	25,5	21	
4	Zuidlaren	Rolde	18,6	17	827
5	Rolde	Schoonloo	18,0	18	
5b	Borger		4,5		
5c	Schoonloo		3,2		
6	Schoonloo	Sleen/camping	27,1	24	476
7	Sleen	Coevorden	22,5	21	117
7a	Schoonloo		3,2		
7b	Rolde		2,0		
8	Coevorden	Hardenberg	23,4	19	150
8a	Schoonloo		3,2		
9	Hardenberg	Ommen	23,7	21	313
9a	Ommentje		4,7		
10	Ommen	Hellendoorn	21,7	21	328
10a	Hellendoorn (Goapad)		4,9	*3,5*	
11	Hellendoorn	Holten	16,2	16	205
12 & 13	Holten	Vorden	28,7	29	215
12 & 13b	Tiel - Passewaaij		2,5		-6

DE LINKS

https://www.pieterpad.nl/

https://www.wandelnet.nl/

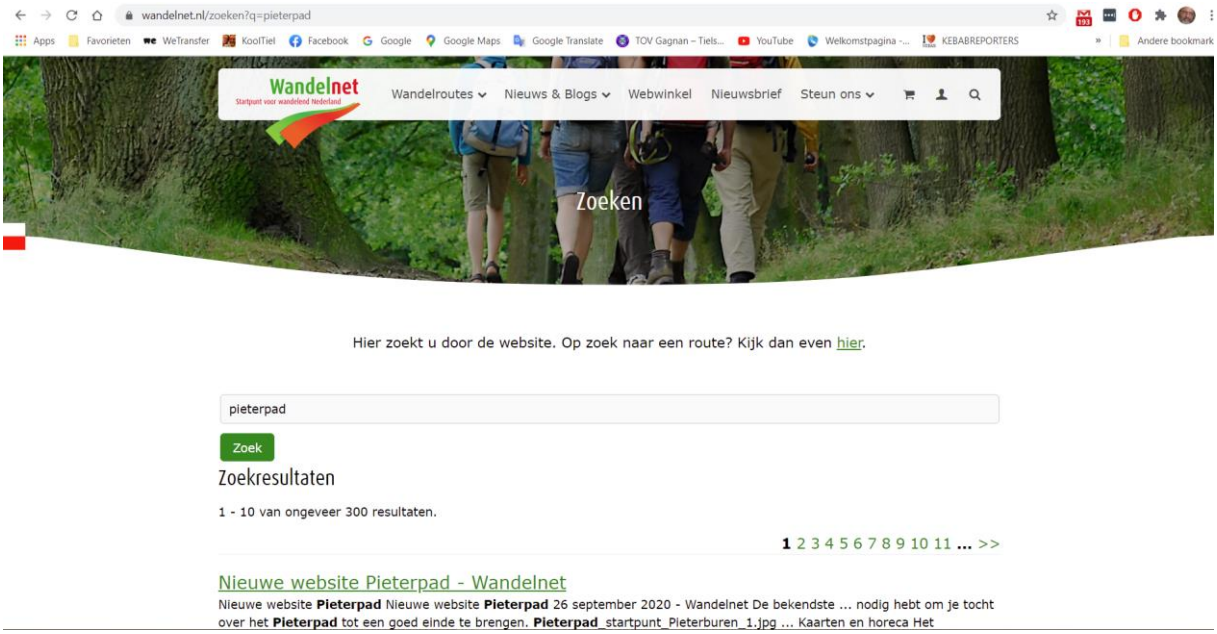

http://waymarkedtrails.org/

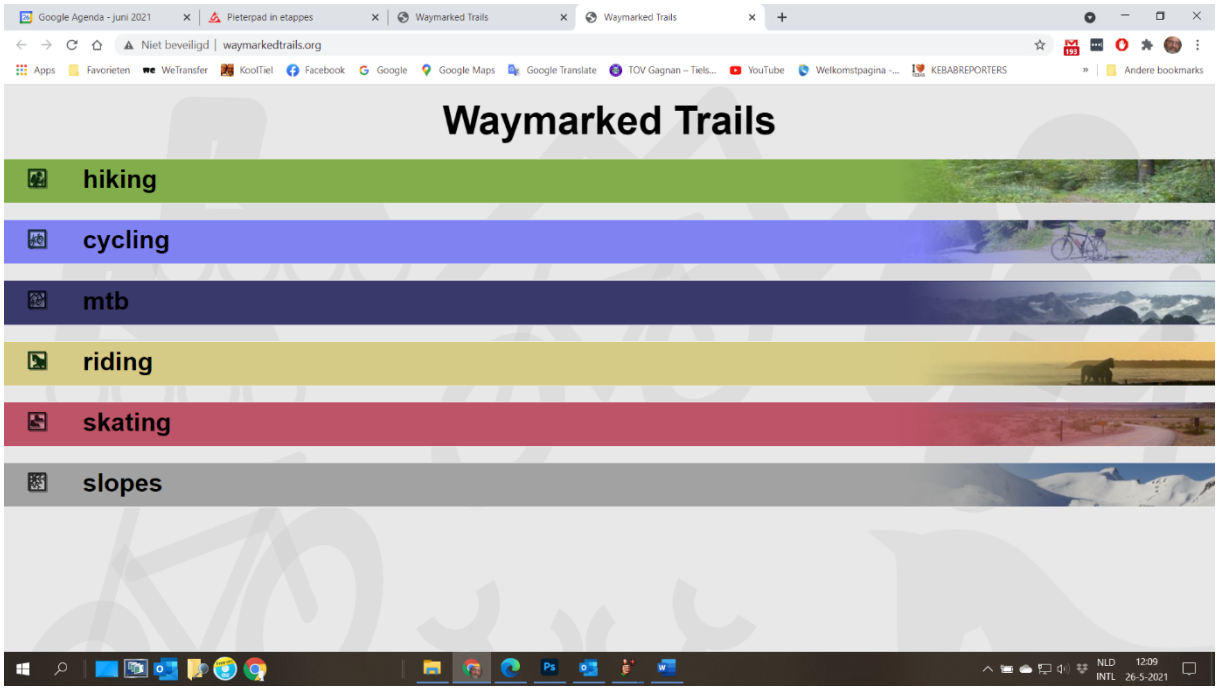
Google Agenda - juni 2021
Pieterpad in etappes
Waymarked Trails
Waymarked Trails
Niet beveiligd | waymarkedtrails.org
Apps
Favorieten
WeTransfer
KoolTiel
Facebook
Google
Google Maps
Google Translate
TOV Gagnan – Tiels...
YouTube
Welkomstpagina -...
KEBABREPORTERS
Andere bookmarks
Waymarked Trails
hiking
cycling
mtb
riding
skating
slopes
NLD
INTL
12:09
26-5-2021